

Riksdagens protokoll

2009/10:108

Torsdagen den 22 april

Kl. 12.00 – 14.47

Protokoll
2009/10:108

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 april.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Siv Holma* (v) avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till finansutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Jacob Johnson som suppleant i finansutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i finansutskottet

Jacob Johnson (v)

4 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2009/10:21 från tisdagen den 20 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från kulturutskottet.

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2009/10:104 till finansutskottet

6 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM63 Grönbok om skogsskydd och information i EU
KOM(2010)66 till miljö- och jordbruksutskottet

2009/10:FPM65 Genomförande av Lissabonfördraget på budgetområdet
KOM(2010)71, KOM(2010)72, KOM(2010)73 till finansutskottet

Arbetsmiljö

7 § Arbetsmiljö

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU9
Arbetsmiljö.

Anf. 1 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Som vanligt är det en mängd motionsyrkanden om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor vi har att behandla i det nu aktuella betänkandet. Arbetsmiljön är något som engagerar många, och därför är också frågorna många och omfattande. I år finns omkring 70 motionsyrkanden. Tyvärr väljer en enhällig borgerlig allians att avstyrka samtliga yrkanden. Det känns märkligt att vi inte kan enas över partigränserna i åtminstone någon av dessa frågor. Men på detta område, precis som på så många andra områden i samhället, handlar det om frågor där våra värderingar står långt från varandra. Det visar sig tydligt i den nuvarande regeringens politik.

Herr talman! Jag vill redan nu yrka bifall till reservationerna 4 och 5, men vi står självklart bakom samtliga våra reservationer. Vän av ordning kan se att vi från socialdemokratisk sida inte har något särskilt yttrande i betänkandet. Det beror på att de yrkanden som fanns i de enskilda motionerna i stor utsträckning är berörda i våra egna motioner, och därmed inkluderas de i reservationerna.

Herr talman! När borgerligheten någon gång talar om arbetsmiljön är det i ett direkt ekonomiskt arbetsgivarperspektiv, som hur mycket pengar man kan tjäna på att förbättra arbetsmiljön. Jag tycker att det är oanständigt att ställa människors liv och hälsa mot företagarnas vinster. Regeringen använder sig av många bra formuleringar som ”skapa förutsättningar för fler jobb”, ”bättre och mer utvecklande arbeten”, men om man säger så måste man också vara beredd att satsa på arbetsmiljön, annars blir det bara tomma ord. De tomma orden, herr talman, skramlar ordentligt.

Dagens utveckling går definitivt inte åt rätt håll. Tre år med en borgerlig regering har inneburit att jobben blivit både otryggare och osäkrare. Arbetsgiversidan splittras upp mer och mer, underleverantörerna blir därmed fler och fler, och de anställda består i högre grad än någonsin av inhyrd personal som har visstidsjobb och kanske inte ens kan förstå vårt svenska språk. Det är ingen ovanlig situation på våra arbetsplatser. Otrygga anställningar har blivit alltmer vanliga, och då är det inte svårt

att dra slutsatsen att fokus flyttats från god arbetsmiljö till bättre, kortsiktig lönsamhet. Här finns en tydlig skillnad mellan det rödgröna blocket och den blå alliansen.

Hittills i år, det vill säga under 2010, har elva dödsolyckor inträffat på arbetsplatserna. Under fyra dagar dödades tre byggnadsarbetare. Det är sådant som bara inte får hända. Vi socialdemokrater anser därför tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet att vi måste höja ribban och införa en nollvision om olyckor i arbetslivet, vilket vi presenterat i vårt gemensamma förslag för en bättre arbetsmiljö och ett friskare arbetsliv.

Det räcker emellertid inte. Flera tusen personer dör varje år i olyckor och sjukdomar som är direkt relaterade till arbetet. Belastningsskador, stress, neddragning av personal, effektiviseringar – färre personer ska göra mer – otydlig arbetsorganisation, inhyrd personal, ja, utvecklingen i arbetslivet har sannerligen inte gjort arbetsmiljöarbetet tydligare eller lättare.

I det läget väljer den borgerliga regeringen än en gång att inte underlätta ett ambitiöst arbetsmiljöarbete. Neddragningarna av anslagen till Arbetsmiljöverket talar sitt tydliga språk. Man har tagit bort de partsammansatta medlen till utbildning av skyddsombud och lagt ned Arbetslivsinstitutet. Detta får förödande konsekvenser.

I fjol gjorde Arbetsmiljöverket 18 605 inspektioner. Det var 28 procent färre än 2006 framgår det av bland annat LO-tidningen som tagit del av verkets tillsynsstatistik. Bakgrunden är naturligtvis att anslagen till Arbetsmiljöverket minskat med 160 miljoner under en treårsperiod. En tredjedel av inspektörerna har slutat. De som är kvar besöker fler arbetsställen per person än tidigare, men antalet besökta arbetsplatser har ändå minskat med 14 procent på tre år.

Enligt beräkningar från Arbetsmiljöverket skulle 109 inspektörer behöva nyanställas för att nå upp till ILO:s mål om en inspektör per 10 000 anställda. Om det inte sker kommer det i år att endast finnas 0,7 inspektörer per 10 000 anställda. Härmed framgår tydligt att det till och med saknas resurser till att besöka de arbetsplatser där riskerna är störst och förhållandena sämst.

Herr talman! Kostnaderna för arbetsskador och arbetsrelaterade sjukdomar är enorma. För den enskilde individen är de definitivt livsavgörande. Medlen till funktionsutbildning av skyddsombud och bolagsstyrelseresrepresentanter samt för EU-bevakning togs bort när regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet. I det vakuum som uppstod efter nedläggningen har marknaden för företag som säljer utbildningar vuxit, men, herr talman, det kostar, och det kostar rejält. Resultatet talar sitt tydliga språk när vi ser utvecklingen.

År 2006 deltog 1 146 personer i LO:s arbetsmiljöutbildning. År 2008 hade antalet sjunkit till 399. Nästan 40 procent av skyddsombuden har inte fått någon utbildning i arbetsmiljö de senaste tolv månaderna. Enligt Arbetsmiljöverkets bedömning i årsredovisningen för 2009 minskar antalet skyddsombud, vilket till och med framgår av utskottsmajoritetens text i betänkandet. Utskottet skriver: ”Om detta är en trend som håller i sig är det ... högst beklagansvärt. Som en följd av att skyddsombuden blir färre minskar också deras möjligheter att påverka arbetsmiljöarbetet på arbetsställena.” Ja, det är lätt att säga, men vad gör ni då? Dessa minskningar har pågått i tre och ett halvt år och ni gör ingenting!

Skyddsombuden efterfrågar utbildning om psykosociala frågor och kunskap i kris- och konflikthantering. Behov finns av branschanpassad arbetsmiljöutbildning. Arbetslivet förändras – det har jag tidigare försökt belysa – vilket också naturligtvis innebär kompetensutveckling. All utbildning är färskvara. Det behövs vidareutbildning, också inom denna grupp, som jobbar och verkar närmast arbetsplatserna. Och vem bryr sig om den personal som är inhyrd?

En väl fungerande rapportering och registrering av tillbud och olyckor är av största vikt, och förebyggande arbetsmiljöarbete måste och ska vara effektivt. Ett aktuellt växande problem är också de stora mörkertal som med all sannolikhet finns, inte minst på arbetsplatser med utländsk arbetskraft som arbetar i Sverige tillfälligt.

Herr talman! Jag måste också få säga några ord om utskottsmajoritetens text när det gäller frågan om kontanthantering, vilken man tycker fått en allt större betydelse ur arbetsmiljösynpunkt. ”Särskild hänsyn bör enligt utskottets mening tas till detta i sådana riskinventeringssammanhang”, skriver man. Sedan kommer det: ”Utskottet anser att frågor om ensamarbete, riskinventering, minskning av risken för våld och hot i arbetet och en säker hantering av kontanter allmänt sett ter sig som lämpliga för arbetsmarknadens parter att diskutera och komma överens om i kollektivavtal.”

Insatserna för att man bättre ska kunna driva arbetsmiljöfrågor från de fackliga organisationerna och parterna har inte gynnats under de här tre och ett halvt åren, snarare tvärtom. Förra året polisanmäldes närmare 1 200 butiksrån i Sverige. Var femte butiksanställd uppger att de utsatts för våld eller hot om våld. De krav som ställs på arbetsgivarens kunskap om säkerhetsfrågor, möjligheter att kalla på hjälp, lokalernas utformning och rutiner är sådant som man ser över, och det är jättebra. Men det behövs resurser, herr talman. Det behövs resurser för att man ska kunna utföra arbetsmiljöarbetet. Man behöver också se till att det finns partsammansatta medel, så att man kan fortsätta att utveckla skyddsombudens verksamhet och inte göra precis tvärtom.

Siffrorna när det gäller butiksrånen talar sitt tydliga språk. För den som utsätts förändras livet drastiskt, och rånet präglar i regel denne för resten av livet.

Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå hur en lag om sluten kontanthantering kan utformas. Detta bör riksdagen tillkännage som sin mening. Men, herr talman, även på detta förslag yrkar den borgerliga alliansen, som säger sig värna arbetsmiljön, avslag.

Herr talman! Jag tycker att det är skrämmande vilket lågt intresse den här regeringen visar för människors vardag, trygghet och säkerhet i arbetet. Pengarna styr betydligt mer än den enskildes liv och hälsa.
(Applåder)

Anf. 2 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Betänkandet *Arbetsmiljö* som vi har att debattera i dag innehåller många olika delar. Det ska bli intressant att se vad debatten mynnar ut i. Det är många saker som kommer tillbaka från tidigare debatter, men det finns alltid nya vinklar att belysa det från. Vi har fortfa-

rande en utveckling på detta område som går åt fel håll. Jag tänker ta upp lite grann om det i mitt anförande.

Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 4 och 5.

Herr talman! Under den här mandatperioden har vi sett hur arbetsmiljöarbetet sakta men säkert nedrustats. Nedskärningarna på Arbetsmiljöverket och nedläggningen av Arbetslivsinstitutet har varit återkommande debattämnen. Vi i oppositionen har ständigt påpekat hur dessa nedskärningar kommer att försämra arbetsmiljöarbetet i framtiden.

För ett par veckor sedan kunde vi läsa om hur kraftigt antalet inspektioner som Arbetsmiljöverket gör sjunkit. Från att man 2006 genomfört ca 28 000 inspektioner var de 21 000 förra året, 2009. Det innebär att en av fyra inspektioner inte görs. Arbetsmiljöverkets generaldirektör Mikael Sjöberg säger att detta beror på regeringens sparbetning. Med mindre antal inspektörer minskar också antalet inspektioner.

Resultatet kan bli att antalet långsiktiga skador i arbetslivet ökar. Det är till och med troligt att så sker. Totalt har lyckligtvis antalet dödsolyckor sjunkit under de senaste åren, men i mitten av mars dog tre byggnadsarbetare på fyra dagar, som sagts här tidigare. Vi hoppas att detta inte är ett trendbrott. En delorsak till de sjunkande siffrorna kan vara att vi är inne i en lågkonjunktur. Om konjunkturen nu vänder och fler börjar komma i arbete kan det finnas farhågor för att siffrorna ökar igen. Det som kan förhindra det är ett ordentligt arbetsmiljöarbete, fler inspektioner, fler skyddsombud och ett bättre säkerhetstänkande på de arbetsplatser där det finns stora risker.

Vi i den rödgröna koalitionen vill satsa på ett ordentligt förebyggande arbetsmiljöarbete med kontinuitet på alla områden. Den fysiska arbetsmiljön ska åtgärdas så att fysiska arbetsskador förhindras. Psykosociala problem i arbetslivet som stress, utbrändhet och mobbning ska också hanteras som arbetsskador och förebyggas. Det finns anledning att fundera på vad snart fyra år med den här regeringen orsakat när det gäller arbetsmiljöarbetet. Vi i oppositionen tänker vända på utvecklingen när vi får chansen att regera efter höstens val.

Herr talman! Utgångspunkten måste vara att alla har rätt till en bra och säker arbetsmiljö. Det innebär ett bra förebyggande arbete och en klar strategi för hur man ska minska antalet dödsfall, olyckor och sjukdomar som beror på arbetsmiljön. Detta innebär bland annat att Arbetsmiljöverket måste öka antalet inspektioner, framför allt i de branscher där det förekommer flest olyckor. Men det behövs också satsningar på kvinnors arbetsmiljö och ensamarbete, mot våld och hot i arbetslivet, för fler skyddsombud med bra utbildning med mera.

Enligt Arbetsmiljöverket skulle det i dag behöva anställas 109 inspektörer för att man ska nå upp till ILO:s mål om en inspektör per 10 000 anställda. Det målet vill vi uppnå. För det krävs större resurser till Arbetsmiljöverket, vilka vi menar måste ges så fort det finns möjlighet.

Herr talman! En av de viktigaste resurserna är de regionala skyddsombuden. De når många arbetsplatser och kan informera om och tillföra kunskap till arbetsmiljöarbetet. Trots att det genomförs ca 60 000 besök varje år av regionala skyddsombud behöver det rekryteras fler. Medlen till funktionsutbildning av skyddsombud togs bort när regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet. Det har inneburit sämre utbildning av skyddsombud. År 2006 deltog 1 146 personer i LO:s arbetsmiljöutbildningar.

År 2008 var den siffran nere i 399. Vi vet att utbildning är en av de viktigaste delarna för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö. Det som efterfrågas är bland annat utbildning i psykosociala frågor och kris- och konflikthantering liksom branschpassad arbetsmiljöutbildning. Det som behövs är en ordentlig satsning på kompetensutveckling av de regionala skyddsombuden för att de ska kunna sköta sitt uppdrag på ett bra sätt.

Ett uppmärksammat område där det finns stora problem handlar om våld och hot i arbetslivet. I den rödgröna koalitionen har vi i vårt gemensamma dokument om arbetsmiljöpolitiken uppmärksammat detta. Våld och hot är ett allvarligt och tilltagande problem. De drabbade får ofta fysiska skador och långvariga psykiska besvär. Vi har som politiker ett extra stort ansvar för de offentliganställdas situation. Det är där vi kan påverka snabbast och mest. De ska erbjuda service till medborgarna i enlighet med våra beslut och verkställa våra beslut. Förekomsten av hot och våld i den offentliga sektorn hänger rimligtvis ihop med de nedskärningar och regelskärningar som gjorts inom verksamheter och inte minst välfärdssystem. Underbemanning och personalbrist ökar pressen i arbetet och frustrationen hos medborgarna som nyttjar servicen och systemen.

Vi menar att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över konsekvenserna av sänkt personaltäthet i offentliga välfärdsverksamheter och på myndigheter med serviceuppdrag avseende våld och hot och psykosocial arbetsmiljö för de offentliganställda. Dessutom behöver man se över situationen när det gäller ensamarbete och den kontanthantering, som togs upp här förut, som i vissa branscher ställer till problem när det gäller arbetsmiljön.

Herr talman! I detta betänkande finns också frågan om arbetstiderna. Framför allt handlar det om EU:s arbetstidsdirektiv. När direktivet beslutades 1993 gavs en möjlighet att förhandla bort grundregeln om maximalt 48 timmars arbetsvecka genom individuella avtal, så kallade opt-out. I september 2004 föreslogs en revidering av direktivet orsakat av upptäckten att EG-domstolens domar om jourtider ledde till höga kostnader inom sjukvården.

Sommaren 2008 antog ministerrådet EU-kommissionens förslag om att opt-out-regeln skulle begränsas men att arbetstiden skulle kunna uppgå till 65 timmar per vecka för arbetstagare som saknar kollektivavtal. Detta kritiserades starkt av de flesta parter eftersom det skulle försämra villkoren för löntagarna. I december 2008 röstades förslaget ned av Europaparlamentet som krävde att regeln skulle fasas ut under tre år. År 2009 strandade förhandlingarna vilket resulterat i att det gamla direktivet fortfarande gäller.

Vi anser att det inte ska vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler när det gäller ohälsosamma arbetstider. Därför menar vi att Sverige måste driva frågan i EU att opt-out-möjligheten ska avskaffas.

Herr talman! Det finns fler frågor i detta betänkande som är värda att tas upp, men jag nöjer mig tills vidare med dem som har tagits upp här och återkommer kanske till de andra i replikskiftena. Jag vill påpeka att vi i ett särskilt yttrande från Vänsterpartiet har hänvisat till tidigare ställningstaganden när det gäller förslag som har avstyrkts efter förenklad motionsberedning. Det gäller frågor som vi tidigare har debatterat ett

flertal gånger. Vi vidhåller naturligtvis våra ståndpunkter även i dessa frågor men lyfter inte fram dem här.
(Applåder)

Prot. 2009/10:108
22 april

Arbetsmiljö

Anf. 3 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det är väl dags att börja summera tre och ett halvt års eller snart en mandatperiods arbete från den borgerliga regeringen när det gäller arbetsmiljöfrågor. Tyvärr är det bokslutet inte direkt något att skryta om. Sällan har väl en regering gjort så lite och så försvårat arbetet inom arbetsmiljöområdet jämfört med någon tidigare.

Man började mandatperioden med att snabbt skära bort miljon efter miljon till Arbetsmiljöverket. Man lade ned Arbetslivsinstitutet, och sedan har man inte gjort någonting. Jo, man lade till några miljoner i förra budgeten, och därmed anser man att allting är frid och fröjd.

Vilken verklighet lever ni borgerliga ledamöter i? Har ni varit ute på arbetsplatserna och sett vilka behov som gäller? Vi tre rödgröna partier står naturligtvis bakom målet att alla ska ha arbete. Men vi står också bakom målet att vi måste ha ett arbetsliv som fungerar, inte är otryggt och där man kan arbeta och må bra samtidigt.

Vi ska ha ett arbetsliv där man inte slits ut. En av de stora utmaningarna vi har i arbetslivet i dag är att människor inte ska bli utslitna. Det kan vara psykosociala problem. Det kan vara belastningsskador. Det kan naturligtvis också vara de mer traditionella olyckorna – om man uttrycker det så, herr talman – som att man faller vid ensamarbete ute i skogen eller på en byggarbetsplats.

Dessa problem måste man göra någonting åt. Vi har ett arbetsliv där det med all säkerhet kommer att bli så att vi måste jobba allt längre. Då måste vi också ha ett arbetsliv som ger oss möjligheten att kunna göra detta. Vi måste minska sjukskrivningarna och minska frånvaron från arbetet.

Sedan kan vi i olika perioder, som vi i Miljöpartiet gärna lyfter fram, se på livsarbetstiden. Under vissa perioder i livet vill man med all rätt jobba mindre medan man som nyutexaminerad 23-åring kanske vill jobba väldigt mycket. När man får barn vill man ägna mer tid hemma och ta hand om barnen medan man sedan som glad 55-plussare plötsligt tycker att det är dags att jobba mycket igen.

Man måste se på livsarbetstiden. Där är det avgörande att vi har ett arbetsliv som vi inte blir sjuka av. Det handlar inte bara om en god arbetsmiljö och om den fysiska miljön. Minst lika viktig är delaktighet i beslut på arbetsplatsen. Där har den offentliga sektorn mycket att lära, och de flesta problemen gäller tyvärr detta.

Det gäller bland annat inflytande över arbetstidens förläggning. Man ska inte bortse från ett gott partssamarbete, en väl fungerande arbetsorganisation, tillgång till utbildning och tillgång till vidareutbildning. Det är väldigt viktiga beståndsdelar för att få ett arbetsliv som fungerar.

Arbetslivet förändras på gott och ont. Det är gott därför att förändringar kan leda till ökade kunskaper och värdefulla erfarenheter. Det är ont därför att det ibland skapar riskfyllda situationer som vi inte visste om tidigare.

De nya jobben som kommer är i hög grad inriktade på tjänster och service. Det ger delvis en ny typ av arbetsmiljöproblem. Vi ser också en

utveckling av fler rörliga arbeten där arbetet utförs på många olika ställen och mer ensamarbete.

Herr talman! Under vårt arbetsliv byter vi jobb oftare än tidigare. Arbetsmarknaden blir också alltmer internationell. Dessa förändringar och nya utmaningar kräver att vi satsar resurser på arbetsmiljöarbetet.

Vi vill med följande förslag i de åtta reservationerna som är gemensamma från oss rödgröna pricka in de viktiga utmaningar och det viktiga arbete som vi skulle vilja se och som vi förhoppningsvis får möjlighet att påbörja efter den 19 september i år.

Den borgerliga regeringen har allvarligt försvårat möjligheterna att bedriva ett ambitiöst arbetsmiljöarbete. Det beror framför allt på att man har skurit ned medlen till Arbetsmiljöverket och till utbildningen av skyddsombud och att man lagt ned Arbetslivsinstitutet.

Vi rödgröna menar att vi måste rusta upp arbetsmiljöarbetet. Det kräver ekonomiska resurser. Men det är inte alls många miljoner som behövs. Med tanke på hur mycket arbetsmiljöskadorna kostar samhället, företagen och den enskilde är det en väldigt liten summa i förebyggande arbete som behövs. De resurserna vill vi och kommer vi att satsa för att underlätta ett bra arbetsmiljöarbete.

Mina två kolleger från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har också lyft upp detta. För att vi ska nå upp till ILO:s konventioner om inspektioner i arbetsmiljöarbetet behövs det bara anställas 109 nya personer att sköta inspektionerna. Det skulle vara ett väldigt viktigt tillskott och underlätta.

Man får ibland intrycket att den borgerliga majoriteten ser arbetsmiljön, skyddsombud och inspektioner som ett hot mot företagandet. Så är det inte. Det görs för att underlätta, förenkla och förebygga att det blir sjukdomar på arbetsplatserna och att det sker olyckor. Investeringen med 109 nya inspektionstjänster är därför en väldigt billig åtgärd i sammanhanget.

Vi rödgröna står också bakom att vi vill ha en nollvision om dödsfallsolyckor i arbetslivet. Det var en svart vecka häromveckan när tre personer omkom. Antalet dödsolyckor har gått ned de senaste åren. År 2008 var det 67 personer som omkom i arbetsplatsolyckor i Sverige. Det är inte acceptabelt. Vi måste ha en nollvision och jobba efter detta.

Vi måste också ha ökade kunskaper om arbetsmiljön i utbildningssystemet. Vi tror att också det är en investering. Då måste det in i utbildningen redan på högskolan och universiteten. Vi måste förhindra att arbetsmiljörisker byggs in i arbetsorganisationer och produktionsmetoder med maskiner. Vi vill ge en reell möjlighet för personer av underrepresenterat kön att få tillträde till olika yrken genom att arbetsredskap anpassas för personer med olika fysiologier.

Det är därför viktigt att arbetsmiljöutbildning ingår i högskole- och universitetsutbildning. Vi är uppriktigt sagt mycket förvånade att den borgerliga regeringen inte har tagit några initiativ alls inom detta område under mandatperioden. Ätminstone ett parti har uttryckt löfte om detta men har sedan inte gjort någonting.

Jag vill också lyfta upp frågan om intolerans, fördomar och diskriminering, vilket är väldigt viktigt. Vi tillbringar ju en stor del av vår tid på arbetsplatsen. Därför kan aldrig intolerans, fördomar och diskriminering få begränsa människors möjligheter att vara delaktiga. Ansvaret för att

diskrimineringslagar, kollektivavtal och andra arbetsrättsliga regler följs på de enskilda arbetsplatserna är en viktig och grundläggande uppgift för arbetsmarknadens parter.

Särskilt den lokala fackliga organisationen och dess företrädare har en viktig funktion för att motverka och beivra diskriminering av enskilda individer. Det aktiva förebyggande arbetet på arbetsplatserna är en grundläggande och viktig beståndsdel i arbetet mot diskriminering. Den nya diskrimineringslagen innehåller också förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Det är bra.

Diskriminering, mobbning och annan kränkning som hbt-personer får utstå på sina arbetsplatser är i grunden en arbetsmiljöfråga. Ofta handlar det om att personen blir utfrysad, mobbad eller utsatt för kränkning på grund av sin sexuella läggning på ett mer subtilt sätt än vad som krävs för att lagstiftningen ska kunna göra nytta.

Det är därför inte möjligt att genom den befintliga diskrimineringslagstiftningen beivra alla kränkningar som hbt-personer utsätts för i arbetslivet. Därför anser vi rödgröna att Arbetsmiljöverket måste utveckla föreskrifter om hbt-personers psykosociala arbetsmiljö.

Det finns mycket mer att göra inom det området. Det kommer vi rödgröna att sätta i gång med efter den 19 september.

Vi har flera reservationer i det här betänkandet. Den borgerliga majoriteten avslår alla och har fina formuleringar utan egna initiativ. För tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 4 och 5. Jag står givetvis bakom övriga reservationer.

(Applåder)

Anf. 4 SVEN YNGVE PERSSON (m):

Herr talman! I detta betänkande behandlar arbetsmarknadsutskottet omkring 70 motionsyrkanden om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor. Merparten av dem är väckta under den allmänna motionsperioden 2009.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Arbete främjar hälsa och välbefinnande och förhindrar mångt tillfälle till synd, lär en vis man ha sagt.

Riktigt så enkelt är det givetvis inte. Frågan är vad som är synd i sammanhanget. Men det är min fasta övertygelse att det i de flesta fall är bättre för hälsan att ha ett arbete än att inte ha det.

När man läser oppositionens förslag ser man att de har en annan inställning.

Vi inom Alliansen tror på en politik som sätter jobben först, minskar klyftorna i samhället och säkrar välfärdens finansiering. Det är också en förutsättning för en bra arbetsmiljö. Under mandatperioden har vi på olika sätt arbetat för en bättre politik när det gäller arbetsmiljö.

Herr talman! Det pågår för närvarande ett arbete med arbetsmiljöpolitiken. Arbetsmiljöpolitiken ska dels bidra till den samlade jobbpolitiken, det vill säga minska utanförskapet, dels lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. Det är de grundläggande utgångspunkterna.

En dålig arbetsmiljö har negativa konsekvenser för både individer, företag och samhälle. Det har forskningen dokumenterat i decennier. Höga

arbetsbelastningar och olämpliga arbetsorganisationer leder till ohälsa, produktionsbortfall och sjukskrivningar.

Vi kan trots allt konstatera att vi överlag har en god arbetsmiljö i Sverige och att det är viktigt att den bibehålls framöver.

Dödsolyckor nämndes från talarstolen. Det absolut värsta man kan råka ut för på sin arbetsplats är att man dör genom en olycka. Det borde inte kunna hända, men dess värre händer det ett par gånger i månaden.

Enligt statistiken avled 75 personer under 2007, 67 personer avled under 2008. Förra gången vi diskuterade detta hävdade jag att prognosen för 2009 var 53; facit är 48. Vi kan alltså se en stadigt vikande trend.

Antalet anmälda arbetssjukdomar fortsätter att sjunka. Jämfört med 2008 är nedgången drygt 15 procent. Sedan 2004 är det fråga om en halvering. Antalet anmälda arbetssjukdomar ligger de senaste åren under den tidigare lägstanivån vid mitten av 1990-talet.

Man kan notera att Arbetsmiljöverket i sin årsredovisning för 2009 anger att utvecklingen är lite svårtolkad. Verkets bedömning är att minskningen av arbetsskadeanmälningarna sannolikt till en del kan förklaras av olika förbättringar av arbetsmiljön. Lågkonjunkturen under 2009 kan givetvis också ha bidragit till att färre personer skadats i sitt arbete.

Jag vill därför inte gå så långt att jag hävdar att alla förbättringar i skadestatistiken beror på vår framgångsrika politik, men att, som en del gör, hävda att våra åtgärder har underminerat arbetsmiljöarbetet är fel.

Arbetsmiljöpolicen bör även framöver ges en offensiv och positiv innebörd. Det ska inte enbart handla om att förhindra en dålig arbetsmiljö utan i mycket högre grad om att se arbetsmiljön som utvecklande för såväl individer som verksamhet och som en framgångsfaktor och ett konkurrensmedel. Den framtida arbetsmiljöpolicen måste utformas så att arbetsmiljöfrågorna upplevs som ett självklart engagemang på alla arbetsplatser.

Viktigt att nämna, herr talman, med anledning av de motioner som inkommit, är att alla arbetsgivare, inte bara de inom den offentliga sektorn, måste ge hög prioritet åt arbetsmiljöfrågorna och se dem som viktiga.

Genom en lagändring den 1 januari 2009 gjordes arbetsmiljölagen tillämplig även för arbetsgivarens hushåll. Andra lagändringar som genomförts under mandatperioden är nya regler för byggnadsarbete som ger mer sammanhängande system för arbetsmiljöansvar vid byggande. Vi har dessutom sett till att elever och studerande och deras representanter har möjlighet att driva arbetsmiljöfrågor.

En annan ändring är att skyddsombud på ett arbetsställe där man har inhyrd arbetskraft har fått möjlighet att agera i förhållande till sin egen arbetsgivare till förmån för dem som utför arbetet.

Regeringen överväger givetvis ytterligare ändringar i syfte att stärka arbetsmiljöarbetet.

Herr talman! Under perioden 2006–2009 har Arbetsmiljöverket på uppdrag av regeringen drivit ett regelförändringsarbete. Främst har man genomfört regelförändringar i samarbete med arbetsmarknadens parter. Man har även minskat de administrativa kostnaderna för företagen med ca 100 miljoner. Totalt har 26 föreskrifter, allmänna råd, meddelanden och anvisningar upphävts.

Under 2009 inledde Regeringskansliet en ny fas i det arbetsmiljöpolitiska arbetet med inriktning på att ta fram en långsiktig strategi för den framtida politiken. Detta sker genom att man tar fram en nationell handlingsplan för arbetsmiljöarbetet som ska beskriva långsiktiga mål och strategier för den förnyade arbetsmiljöpolitiken. Information om denna ska lämnas till riksdagen i form av en skrivelse som beräknas inkomma i maj 2010. Vi kanske skulle ha väntat en månad till med debatten, men nu är vi här.

Vi kan även konstatera att Arbetsmiljöverket nu genomför fler inspektioner per inspektör än vad man gjorde tidigare. Det kan ses som tecken på en ökad effektivitet. Arbetsmiljöverket har som eget mål att öka inspektörernas utetid, det vill säga den tid som ägnas åt inspektion på fältet. Genom denna åtgärd räknar Arbetsmiljöverket med att besökta arbetsställen kommer att öka. Mindre pappersarbete och mer action, alltså.

Det pågår också en försöksverksamhet under tre år med ett pilotprojekt, där det gäller att utveckla och prova nya sätt att bedriva tillsynen. Det kanske viktigaste att påpeka i det här sammanhanget är att inspektionsverksamheten syftar till att stärka arbetsplatsernas egen förmåga att förebygga risker samtidigt som det underlättar för arbetsgivaren att se vad som behöver göras.

Under mandatperioden har vi även infört rehabiliteringskedjan. En av anledningarna till det är att vi så tidigt som möjligt ska kunna fånga upp en individ som är sjuk och hjälpa denna med rehabilitering och att komma tillbaka till arbetet. Under många år av oppositionens styre gjordes ingenting för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. I stället förtidspensionerades 140 personer om dagen. Flera människor vittnar också om ett långt utanförskap under den socialdemokratiska regeringen med passiva sjukskrivningar i upp till tio år. Det är inte mänskligt.

Under 2008 undertecknade regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting en överenskommelse om att stödja vidareutveckling av företagshälsovården. Överenskommelsen innebär att arbetsgivarna, staten och landstingen ska bidra med i princip lika delar till den långsiktiga finansieringen av en utvecklad företagshälsovård. Företagshälsovården ska medverka till en förbättrad koordinering, i första hand när det gäller insatser från sjukvården, arbetsplatsen och Försäkringskassan.

För att kunna hjälpa människor på ett så tidigt stadium som möjligt har regeringen satsat 650 miljoner kronor på företagshälsovård. Av dessa 650 miljoner har ungefär 100 miljoner gått till att höja företagshälsovårdsutbildningens status. Det innebär att högskolor och universitet tar över de längre företagshälsovårdsutbildningarna. Detta är ett led i att jämställa företagshälsovården med andra specialiseringar för läkare och sjuksköterskor. De återstående 550 miljonerna satsar regeringen på företagshälsovård under 2010 och framåt. Syftet med satsningen är att stärka den företagsnära sjukvården och erbjuda sjukskrivna tidiga åtgärder för återgång i arbetet. Vi tillhandahåller verktygen, och sedan är det upp till parterna att använda dem.

Ett annat problem som ofta drabbar offentliganställda kvinnor, men även andra, är risken att utsättas för hot och våld i det dagliga arbetet. Det är inte acceptabelt. Här är det viktigt att parterna på den aktuella

arbetsplatsen har en öppen dialog, gör en riskinventering och åtgärdar problemen.

Inom exempelvis vårdsektorn kan det förekomma intressekonflikter mellan en psykiskt sjuk individ och dennes vårdare. Rätten att få vård kan komma i konflikt med rätten till en säker arbetsmiljö. Därför är det glädjande att regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra en kunskaps- och informationssatsning för att motverka hot och våld i arbetslivet. Satsningen ska ge ökad kunskap om de miljöer och situationer där risker för hot och våld kan uppstå. De branscher och yrkesgrupper där risker för hot och våld är störst ska ges särskild uppmärksamhet. På så vis kan det skapas bättre förutsättningar för ett förebyggande arbete, och riskerna för att utsättas för hot och våld på arbetsplatsen kan motverkas.

Det kan också nämnas att Arbetsmiljöverket genom sin tillsynsverksamhet har uppmärksammat hot- och våldsrisker på akutmottagningar och hot och våld samt kränkningar i skolan. Inom många branscher har verket ställt krav på åtgärder.

Herr talman! Låt mig avsluta med att säga att en god arbetsmiljö är bättre än en mindre god arbetsmiljö, men en mindre god arbetsmiljö är ofta bättre än ingen alls.

(Applåder)

Anf. 5 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! När man lyssnar till Sven Yngve Persson kan man tro att det inte finns några problem, att regeringen har gjort en massa bra saker, att nedskärningarna på Arbetsmiljöverket och nedläggningen av Arbetslivsinstitutet inte har haft någon påverkan alls. Men i verkligheten är det precis tvärtom, och det vet egentligen regeringen om.

Man pratar om att jobben kommer först. Det är självklart oerhört viktigt att skapa jobb, men man får inte glömma bort arbetsmiljöaspekten. Goda arbetsmiljöer är precis lika viktiga som jobb i sig.

Sven Yngve Persson lyfte upp detta med konkurrenskraft och slog på något sätt fast att arbetsmiljö är något som är bra för konkurrensen, men det syns inte alltid. Det är tvärtom den rena krassa pengarna som många gånger avgör vad man satsar på och inte satsar på. Det finns många exempel på att man minskar arbetsmiljöarbetet därför att det kostar och i stället låter detta drabba de anställda.

Jag skulle vilja veta lite grann hur Sven Yngve Persson tänker när det gäller prioriteringar, framför allt när det gäller den offentliga sektorn. Där finns det ju ett antal andra saker som påverkar. Man har minskade resurser. Man har inte tillräckligt med personal på skolor och så vidare. Vad gör man åt det? Det är naturligtvis ett arbetsmiljöproblem. Om man drar ned stödet till kommunerna påverkar det också detta, precis som allt annat. Vad gör regeringen åt det? Det måste vara en oerhört central fråga när man pratar om att arbeta förebyggande och att upptäcka saker. Inspektörerna som kommer och tittar på olika saker, inte minst i den offentliga sektorn, är ju centrala för att upptäcka de problem som finns och som ökar hela tiden. Det gäller framför allt den psykosociala miljön i den offentliga sektorn, som kanske är det mest oroande för framtiden när det gäller arbetsmiljöarbetet.

Anf. 6 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Låt mig börja med Arbetsmiljöverket. Det låter ibland som om de inte har några pengar. De har drygt en halv miljard, 575 miljoner. Det är ganska mycket pengar. Det kommer man ganska långt med. Det är inte så att allting har försvunnit. Dessutom stärker vi nu de medlen efter hand som vi stärker finanserna. När vi har fått en bättre ekonomi har vi möjlighet att bygga ut överallt och även när det gäller detta.

Det är ganska intressant att höra Torbjörn Björlund ta upp det här med kommunerna. Såvitt jag har förstått är er lösning att vi alla ska jobba inom den offentliga sektorn. Det är lite spännande. Finns det någon arbetsgivare man kanske ska undvika för att inte drabbas av dålig arbetsmiljö är det väl den offentliga sektorn. Det är där vi har problemen. När jag har varit ute på besök på olika ställen har jag sett att där man kan hitta konkurrens, där man har flera arbetsgivare att välja på, väljer de arbetssökande så långt de över huvud taget kan att söka jobb på det ställe där de får bäst arbetsmiljö, och det är sällan i den offentliga sektorn. Det är oftare så att alternativen, även inom vård och omsorg, erbjuder en bättre arbetsmiljö än andra.

Anf. 7 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag måste säga att det här svaret var lite förvirrande. Hur kan man säga att det räcker med de pengar man har när man ser de problem som finns? Sjöberg har själv sagt att neddragningarna av antalet inspektioner beror på sparbudgeten från regeringen. Det skapar långsiktiga framtida problem. Det är ett konstaterade av dem som finns inne i den här verksamheten.

Det är självklart så att om det inte finns resurser i den offentliga sektorn kommer även arbetsmiljöarbetet där att ta stryk. Det gäller inte minst vård och omsorg. Ju färre som jobbar med människor, desto större blir problemen. Det är ganska naturligt, och det syns också i verksamheten. Det är många som vittnar om tuffa arbetstider och tuffa arbetsmiljöer. Man sliter ut sig. Axlar och sådant tar stryk. Det är klart att man måste ha koll på detta och lägga in resurser även där.

Frågan är om man på något sätt kan försvara att man inte har en inspektör på 10 000 anställda, vilket egentligen är målet. Har inte regeringen målsättningen att nå dit? Tycker man att det räcker med 0,7? Det är en rak fråga.

Det är få förunnat att kunna välja arbetsplats efter arbetsmiljö. De flesta väljer ett jobb som de vill ha, som de trivs med och som kanske ger bra lön. Jag tror att det är svårt att ha arbetsmiljön som något slags prioritet i dag. Det är väldigt få som kan säga att de tar ett visst jobb därför att de vill ha en bra arbetsmiljö. Man tar det jobb man får. Jag tycker att det är en absurd jämförelse.

Det innebär att allt det som Sven Yngve Persson säger faller med detta. Det stämmer inte. Vi har inte en så bra arbetsmiljö att det räcker. Vi måste satsa mycket mer. Vi måste ha fler inspektörer. Vi måste ha mer pengar och mer resurser in på Arbetsmiljöverket, inte minst till utbildningen. De regionala skyddsombuden måste få mer utbildning så att de kan det här när de kommer ut. Det är rätt naturligt att man ser den utvecklingen, tycker jag.

Anf. 8 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Det var ord och inga visor! Om man tittar på det här ser man att statistiken talar ett helt annat språk. Det är de facto så att vi fått färre dödade inom arbetslivet. Vi har färre skador. Vi har så att säga en variant där vi får ett bättre arbetsliv.

Sedan blir jag lite fundersam. Tycker Torbjörn Björlund att lön är viktigare än arbetsmiljö? Den tolkningen gör jag när jag lyssnar, nämligen att man i första hand väljer det jobb där man får högsta möjliga lön, och så accepterar man i så fall en sämre arbetsmiljö.

Då vet jag inte riktigt vad vi står här och pratar om, för då är arbetsmiljön inte det stora problemet. För mig är det ett stort problem. För mig är det allvarligt om vi inte kan se till att erbjuda så god arbetsmiljö som möjligt på alla arbetsplatser.

Anf. 9 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Sven Yngve Persson står här och säger att det är bra att statistiken visar på färre döda och färre skadade. Vi i Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet kan aldrig acceptera dödsfall i jobben. Det måste vara oerhört tydligt. Vi tycker också att det är oerhört viktigt med det förebyggande arbetet. Det arbetsrelaterade miljöarbetet är av största vikt, för vi vet att det är långt fler än vad som finns med i statistiken som går bort av arbetsrelaterade sjukdomar som inte finns med i någon statistik, som det inte forskas tillräckligt kring och som man inte sätter fokus på. Därför är vi så kritiska till regeringens politik på arbetsmiljöområdet.

Man vidhåller väldigt tydligt – det sade Sven Yngve Persson också – att man sätter jobben först. Men om jobben är dåliga och innebär svårigheter både för den enskilda individen i det kortsiktiga och även på lång sikt när det gäller ekonomin måste man vända fokus och bli tydligare när det gäller arbetsmiljöarbetet.

Det är omöjligt att uppfatta det som att regeringen tar sitt arbetsmiljöansvar på allvar när man tar bort pengarna i början för att sedan lägga på lite grann uppåt men långt ifrån hela delen.

Vad har Sven Yngve Persson för svar på de här frågorna om statistiken och om dödsfall och belastningsskador som många gånger leder till förödande konsekvenser för samhället och inte minst för den enskilda individen?

Anf. 10 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att slå fast att en sak är vi helt överens om, och det tror jag att vi är överens om allihop, nämligen att varje dödsfall är ett för mycket. Det finns ingen som har någon annan uppfattning, åtminstone ingen som jag har hört talas om. Självklart är det så att vi alla tillsammans på alla sätt måste se till att dödsfallen inom arbetslivet försvinner.

Jag är också mycket väl medveten om att det finns dödsfall som kanske inte är direkt arbetsmiljörelaterade men som inträffar därför att någon råkar befinna sig på en arbetsplats. LRF gör just nu ett väldigt stort arbete inom lantbruket, därför att där dör alldeles för många barn – jag kan inte i huvudet exakt hur många det är – som blir överkörd eller

på annat sätt råkar illa ut. Självklart måste vi jobba tillsammans allihop för att bli av med just den biten.

Men vi kan trots allt inte förneka det faktum att statistiskt sett ser det bättre ut nu än vad det gjorde när ni styrde. Det är färre som dör i dag på arbetsplatserna. Det kan inte vara så att vi har monterat ned välfärden och arbetsmiljöarbetet och samtidigt fått ett bättre resultat. Det är någonting som inte stämmer i er kritik.

Det som framför allt skulle vara intressant att veta är: Vad vill ni göra? Sylvia Lindgren har en replik kvar, och det skulle vara mycket intressant att höra hur ni vill lösa de här problemen.

Det ska bli mycket spännande den 3 maj när ert budgetförslag kommer. Vad finns i det? Finns det resurser? Finns det medel för de här 109 inspektörerna, och varför hade ni inte dem tidigare?

Anf. 11 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Men Sven Yngve Persson, ni har ju dragit ned på de resurser man hade!

Nu är det ju jag som ska ställa frågor till dig. Du kan gärna läsa i reservationerna i övrigt när det gäller vår plattform och se att vi vill satsa betydligt mer på arbetsmiljöfrågorna än vad ni vill göra.

Ni framhåller flera gånger här att jobben är det viktigaste för er och att det är anledningen till att man också har dragit ned på Arbetsmiljöverket och avvecklat på ALI. Det har vi fått höra många gånger. Men ändå är det 100 000 arbetslösa, och det är 70 000 i utanförskap, så det är ingen tvekan om att ni har misslyckats i era strävanden.

Då är en fråga till Sven Yngve Persson: Delar du uppfattningen att dåliga jobb ändå är att föredra och sedan får man väl vänta och se? Jag vill väldigt gärna ha svar på den frågan, för jag tycker att den är ideologiskt väldigt viktig att få belyst i det här sammanhanget.

Sedan har vi det här med inspektörerna. Det är klart att om man drar ned resurserna och gör sig av med en tredjedel av inspektörerna är det omöjligt för dem som är kvar att kunna göra lika många inspektioner som gjordes tidigare. Då säger man: Men nu kan ju inspektörerna göra fler inspektioner per person. Ja, men blir de lika bra då? Är det verkligen de arbetsplatser som mest behöver det som då inspekteras, eller görs det här för att försöka se över statistiken?

Vi vet att det är färre arbetsplatser som får besök. Det är också vidimerat av Arbetsmiljöverket, så det är ingen nyhet i det sammanhanget. Men det kan vi ju kanske också få svar på här.

När det gäller rehabiliteringen: Titta på vår reservation 2 som berör bland annat företagshälsovården! Rehabiliteringen måste in i ett tidigt skede, och vi anklagar er för att inte ha tagit det riktigt på allvar.

Anf. 12 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag ska börja med en fundering om dåliga jobb. Vad är dåliga jobb i Socialdemokraternas värld? Är det inte så att jobb är bra överlag? Är jobb dåligt? Det blir lite konstigt när man kör med den retoriken.

Visst är det så att vi prioriterar arbete. Vi prioriterar att så många som möjligt ska jobba så mycket som möjligt utifrån egen förmåga. Det är viktigt för att skapa resurser. Vi vet att det i dag är betydligt fler som är

sysselsätta än det var tidigare. Vi ligger på någonstans runt 50 000–70 000 fler i sysselsättning i dag än vad vi gjorde tidigare. Man kan alltid diskutera hur man räknar, men vi hamnar vid de siffrorna trots allt.

Jag hade det tvivelaktiga nöjet att åka tåg till Stockholm i tisdags. Jag satte mig då och läste igenom ert förslag. Jag har fått lära mig här i kammaren att det som står i motionerna och så inte är det som är det viktiga, utan man ska läsa på Internet och se det kommande programmet. Det var ganska spännande, för där fanns er gemensamma arbetsmiljöpolitik presenterad. Jag tänkte: Äntligen, nu ska jag få se vad som händer!

Ni ska utforma tre nya program, ni ska tillsätta fyra utredningar och ni ska göra fem varianter där ni lägger er i parternas arbete. Det var de skarpa förslagen. Sedan fanns det också lite skrivningar om mer resurser, men där fanns ingenting konkret om vad dessa resurser de facto innebär.

Än en gång: Det är väldigt spännande att invänta den 3 maj för att se hur mycket av det som ni pratar om som har täckning i det ni kommer att presentera då.

Anf. 13 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Ja, den 3 maj kommer att bli en mycket intressant dag då vi rödgröna ska presentera vår skuggbudget. Vi vet ju nu att i regeringens budget blir det noll kronor mer. Ni är nöjda. Det jag saknar i det här betänkandet och i Sven Yngve Perssons anförande är framåtblickande. Ni är nöjda med hur det ser ut. Ni tycker att det ser rätt bra ut i statistiken, och på några jobb är kanske arbetsmiljön inte så bra, men det är i alla fall bättre att det är ett jobb.

Vi är inte nöjda med det svaret. Vi anser att vi hela tiden måste jobba för att förebygga dåliga arbetsplatser och se till att människor inte dör i arbetslivet. Det är prioritet 1. Vi kommer inte att slå av på takten. Vi vill höja takten. Där är skillnaden i dagens debatt uppenbar mellan vi rödgröna partier och Alliansen. Ni är nöjda och tänker inte göra något mer.

Ni rabblade upp hur många utredningar som helst som var på gång. SKL har gjort en uppgörelse och vi får se vad som händer. Det ska komma en utredning, och det ska komma en skrivelse från regeringen om en månad och så vidare. En skrivelse innehåller inga skarpa förslag alls! Ni är nöjda med hur det ser ut, och det är det som är så skrämmande.

Vi från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet anser att vi måste göra mer. Vi måste ha fler arbetsmiljöinspektioner. Vi måste ta nya tag när det gäller företagshälsovården, och vi måste ha en nollvision för antalet dödsolyckor på arbetsplatserna. Det är målet, och det är det vi ska gå efter. Där står ni och stampar och hittar ingenting nytt alls. Det är det som är så beklagansvärt.

Anf. 14 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Man kan fundera fram och tillbaka när det gäller detta, Ulf Holm, men vi har de facto gått från 75 till 67 och vidare till 48. Om man drar ut en linje baserad på dessa tal – nu tror jag ju inte att man kan göra det så enkelt för sig – är det inte så många år kvar tills vi är framme vid nollvisionen. Det hade förstås varit oerhört glädjande om man hade kunnat göra så, men riktigt så fungerar inte statistiken och verkligheten. Det vet vi ju alla.

Det som fortfarande tål att fundera på är vad ni tänker göra. Som jag sade fanns det inte mycket. Fast hur Miljöpartiet tänker lösa detta med arbetsmiljöproblemen har vi ju sett lite grann – alltså att om man jobbar lite mindre så skadas man mindre på arbetet. Det kan ligga en del i det. Om man inte är på jobbet lider man inte av det.

Mer av friår och kortare arbetstider och så vidare kan alltså hjälpa till att råda bot på arbetsmiljöproblemen, men det lär inte hjälpa Sveriges ekonomi. Utan en stark ekonomi klarar vi inte allt det andra intressanta och spännande som vi har pratat om.

Hur har ni tänkt lösa detta egentligen? Det finns ju inga skarpa förslag. Det har jag hört Ulf Holm säga jag vet inte hur många gånger. Dess värre har han haft rätt. Hur ser er politik ut? Det ni har presenterat är ju utredningen.

Anf. 15 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Sven Yngve Persson beskrev inte med ett enda ord den borgerliga politiken på området. Han svarade inte på en enda fråga utan ville, lite förvånande men glädjande, prata om Miljöpartiets politik. Det tycker jag naturligtvis är bra, för den behöver vi mer av i Sverige. Men det är faktiskt ni som sitter i regeringsställning och kan lägga fram de skarpa förslag som kan bli verklighet.

Vi har tyvärr inte tillräckligt många mandat i riksdagen för att rösta igenom de åtta gemensamma reservationerna från s, v och mp. Jag skulle gärna vilja att de antogs, men det kommer inte att ske. Det är vi medvetna om.

Jag saknar fortfarande svar från den borgerliga sidan på hur ni vill gå vidare. Är ni nöjda med hur det ser ut i dag för att statistiken tycks tyda på att det går åt rätt håll? Sedan har i och för sig Sven Yngve Persson ett resonemang om att man inte alla gånger kan lita på statistiken.

Men var är då visionen för att få bort dödsolyckorna? Var finns det konkreta arbetet för att upptäcka dåliga arbetsmiljöer? Där är inspektionerna viktiga för att hjälpa företag eller arbetsplatser i offentlig sektor, som skolor, att få en bättre arbetsmiljö. Det kommer inga inspektioner i dag. Det är man i skolor, offentlig sektor och privata företag medveten om. Därför lägger man kanske inte lika mycket resurser på det förebyggande. Det är den politiska signalen som är så förödande på lång sikt – inte på kort sikt, men på lång sikt tror jag att den är väldigt förödande.

Sedan kan det vara så att det är lite färre arbetsmiljöproblem just nu därför att det är färre sysselsatta. Utanförskapet har ökat i Sverige. Det måste man också vara medveten om.

Jag saknar några förslag från den borgerliga sidan. Man verkar vara nöjd med hur det är, och det beklagar jag djupt.

Anf. 16 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Herr talman! Att antalet döda stadigt sjunker är vi nöjda med. Vi har inte uppnått det man skulle vilja uppnå, men visst är det jättebra att antalet minskar. Alternativet vore fruktansvärt.

Det har också skett en halvering sedan 2004 av antalet anmälningar om arbetsskador och sjukdomar. Det är också jättebra. Det är långt ifrån färdigt, men det är åtminstone ett steg i rätt riktning. Därför blir det så

märkligt när vi hela tiden hör påståenden om att vi har monterat ned, förstört och fördärvat. Fakta och siffror visar ju något annat.

Sedan kan vi spå om framtiden. Hur den kommer att se ut vet varken Ulf Holm eller jag. Men det som trots allt är intressant är hur vi ska få loss resurser. Hur ska vi ordna pengar till allt det som ni föreslår och som vi också vill ha?

Självklart behöver vi inspektioner som fungerar. Ju fler inspektioner man kan göra per inspektör – med bibehållen kvalitet, Sylvia Lindgren – desto lättare får vi en bra verksamhet. Därför är det oerhört glädjande att man prioriterar att inspektera de verksamheter där risken är som störst och där man gör bedömningen att det är störst risk att man hittar några bekymmer. Dem tar man först.

Som Ulf Holm säkert vet har vi funderingar på ett annat system som skulle kunna lösa detta. Frågan är bara om det går att hitta ett vettigt sätt att genomföra hela Styrmedelsutredningens politik. Den hade ju kunnat ge en hel del av detta.

Anf. 17 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Vi är ganska överens på många punkter, även om det inte märks i debatten. Vi vill ha en god arbetsmiljö. Vi vill ha en god arbetshälsa. Vi vill att folk ska gå med glädje till sina jobb. Vi vill inte att de ska dö. Vi vill inte att de ska bli sjuka. Är det någon som tycker annorlunda? Nej, det kan det inte vara. Då hade vi inte behövt sitta här.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna men också lägga till en del egna funderingar.

Europeiska unionen har en Lissabonstrategi. Kärnan i den är more and better jobs – fler och bättre jobb. Det är inte bara det ena eller det andra utan bådadera. Vårt land har – låt oss vara öppna med det – problem i båda avseendena.

Först vill jag ta upp detta med fler jobb. Tittar vi på helårsekvivalenterna i arbetsför ålder utanför arbetslivet kan vi se att de är ganska många. De var ganska många 2006, och de är fortfarande ganska många, även om sjukdomsbetingade sådana har gått ned och de arbetslöshetsbetingade har gått upp. Det är alltså 903 000 enligt de uppgifter jag nyligen fått från SCB. Det är väldigt många. Det är alldeles för många.

I vår grundlag står det att det ska särskilt åligga det allmänna att verka för rätten till arbete. Alla ska ha rätt till arbete, och alla ska ha gott arbete. Där har vi alltså ett problem.

Vad har då mitt parti, Centerpartiet, gjort? Jo, vi har inbjudit parterna på arbetsmarknaden och de viktigaste aktörerna till en diskussion ganska nyligen, den 7 april detta år, om en kompletterande arbetsmarknad för de många bland dessa 903 000 ekvivalenter som varken privat näringsliv eller offentlig sektor vill ha. Många av dem är inte särskilt attraktiva. Många av dem har en restarbetsförmåga, men ingen vill ha dem, trots att de kan och vill arbeta. Då menar vi att de ska få göra detta.

Den andra komponenten i dyaden är bättre jobb. Även där har vi problem. I senaste upplagan av Statistisk årsbok finner vi att varannan syster har alldeles för mycket att göra – inte mycket eller för mycket utan alldeles för mycket. Det är inte bra. Om vi har lagom mycket att göra är det klart att motorn spinner som en katt. Det är då vi presterar väl, och det är då det är kvalitet på det vi presterar.

I samma källa finner vi att var fjärde har för lite inflytande, för lite egenmakt och för lite vardagsmakt. Och vi är överens om hur viktigt det är att kunna påverka och att inte styras som en spratteldocka utifrån av krafter som vi inte rör på. Det går också att påverka.

Var tredje får sällan eller aldrig stöd och uppmuntran från chefer. Är det bra? Nej, det är naturligtvis inte bra. Vi ska naturligtvis fokusera på det.

Men jag noterar att oppositionen inte med ett ord berört dessa komponenter, utöver möjligen detta med inflytande.

Vad vill då mitt parti, Centerpartiet, göra? Jo, vi vill satsa på det positiva. Vi vill utveckla det goda. Betyder det att vi inte ska inspektera? Nej, vi ska inspektera. Ska vi inte jaga risker? Jodå, vi ska jaga risker. Ska vi inte förebygga dödsfall? Jodå, visst ska vi göra det.

Men vore det inte idé att därutöver lära nästa generation chefer grundläggande kunskap om arbetsmiljö och ledarskap? Väldigt många civilingenjörer blir snabbt chefer efter att ha tagit sina examina på tekniska högskolor. De kan väldigt lite om ledarskap. De kan väldigt lite om arbetsmiljö. Ungefär 20 procent av dem lär sig det här för egen maskin. 80 procent gör det inte, och det är inte bra.

Vad har då mitt parti gjort? Jo, vi har kallat till möten med parterna på arbetsmarknaden för att diskutera just detta. Och vi har fört den här idén vidare till Styrmedelsutredningen som har anammat den och föreslagit precis samma sak. Jag har haft möjlighet att titta på remissvaren och noterar att Landsorganisationen, TCO, Svenskt näringsliv och ytterligare ett antal är positiva, tyvärr inte alla.

Detta är en relativt enkel åtgärd. Lär blivande chefer hur man hanterar folk! Då blir mycket bättre utan att vi behöver springa runt med käppar och inspektera i tid och otid. Det kommer vi att behöva göra ändå men inte lika mycket.

Jag har helt nyligen hört att man på Kungliga Tekniska högskolan redan har tagit det här initiativet och planerar för en obligatorisk utbildning av nästa generation civilingenjörer i just det som vi här pratar om.

Vad är det mer att säga? Dödsfall och sjukdom – ja, allt det där bör vi göra något åt. Men det finns ännu ett begrepp, som förekommer ganska mycket i brittisk politik. Det kallas gross national wellbeing. Det handlar inte om gross national product, alltså bruttonationalprodukten, utan om välbefinnandet.

Det är inget som kommer ramlande från himlen. Det är något man kan främja. Intressant nog gillar båda de stora brittiska partierna, Tory och Labour, den idén och arbetar med detta för ögonen – hur det är med det tredje vet jag faktiskt inte.

Den 7 december hade allianspartierna, på Centerpartiets förslag, ett möte i riksdagens förstakammarsal där Storbritanniens arbetsmarknadsdepartement och vi, tillsammans med arbetsmarknadsministern, diskuterade just detta. Det kom fram många bra förslag, och dessa goda förslag, som går att koka ned till ett fåtal punkter, kommer att diskuteras i ett nästa möte under Almedalsveckan den 8 juli. Då ska återigen brittiska arbetsmarknadsdepartementet, de fyra allianspartierna och Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien gemensamt diskutera inte eländet utan vem som ska göra vad och hur. Det är alltså utpräglat åtgärdsinriktat, och

det är rätt mycket fokus på hur man främjar det goda. Det är ytterligare ett exempel på initiativ som mitt parti har tagit.

Vi är medvetna om att det här med sjukförsäkringsreformen är en komplicerad sak. Det är inte bara att knäppa med fingrarna, och sedan är allting löst, utan det är en mödosam väg. Man gör ett förslag. Man måste modifiera förslaget och förbättra det i steg efter steg. I det läget har mitt parti föreslagit att man ska tillsätta ett särskilt råd, ett expertråd, ett rehabiliteringsråd. Det har socialförsäkringsministern efter en del turer tagit till sig, och nu finns det ett sådant råd där det sitter sju professorer som ska råda henne om hur man på bästa sätt ska hantera rehabiliteringsgarantin och rehabiliteringskedjan. Det löser inte alla problem, men det gör politiken mer evidensbaserad.

Vad är det då man ska sträva efter? Jag skulle säga att det är tre saker.

Det första är ett inkluderande arbetsliv. Det betyder att alla behövs. Alla som kan arbeta och vill arbeta ska få arbeta. Är de skadskjutna ska man försöka återställa arbetsförmågan. Går inte det ska de få utnyttja den arbetsförmåga de ändå har och vill ställa upp med. Det spelar ingen roll om det är av ekonomiska skäl, av sociala skäl, av medicinska skäl eller av några andra skäl. Poängen är att alla behövs, och alla ska få chansen. Arbete är faktiskt väldigt nyttigt för folk, men det finns en viktig förutsättning, och det är att det är ett gott arbete.

Inte alla arbeten är goda. Jag minns en gång när jag höll ett anförande om arbete. Jag tror att det var i Norrköping. Då kom det fram folk från Arbetsförmedlingen och sade: Jo, men vi förmedlar jobb till landstingets tvätterier. Vi vet att folk blir sjuka av att jobba där, men vi måste ändå anvisa dessa jobb.

Är det sådana jobb vi vill ha till varje pris? Jag tvivlar på det.

Det handlar alltså om ett inkluderande arbetsliv. Alla behövs.

Det andra är ett hållbart arbetsliv. I det inkluderar jag att man inte blir sjuk av sitt jobb. Det är där Arbetsmiljöverket har sin stora insats. Jobben ska inte vara sjukdomsframkallande. Jobben ska inte slå ut sina utövare.

Jag minns en diskussion med en av de största fackförningarnas förbundsordförande. Jag sade till honom: 95 procent av dina medlemmar når inte pensionsåldern med hälsan fullt i behåll. Bara 5 procent arbetar 100 procent fram till pensionsåldern. Då svarade han: Men förstår du inte att jobbet slår ut folk? Det förstår jag. Men jag vill inte att det ska vara så. Så ska det inte vara. Det ska man göra något åt. Man ska ha ett hållbart arbetsliv.

Det tredje, som över huvud taget sällan nämns, är ett livsvänligt arbetsliv. När vi kom hit på morgonen i dag gjorde vi det troligen med glädje, med ett leende på läpparna. Vi kanske småvislade eller rent av smågnolade. Det är så det ska vara, för det här är ett spännande, roligt och berikande jobb. Det slår inte ut. Det är inkluderande. Det är dessutom livsvänligt. Det handlar om arbetsglädje, hälsa och produktivitet. Det är där vi, förutom allt annat, måste göra en satsning.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 18 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Tack, Lennart Levi! Jag har hört Lennart Levi tidigare säga: Vi är överens om att vi vill ha ett bra arbetsliv. Vi vill ha ett friskt arbetsliv. Vi vill inte att folk ska bli sjuka av det. Vi vill att folk ska må väl av det och vara produktiva.

Det återupprepades här i dag, även om det kanske inte direkt var den ordföljden.

Lennart Levi sade också för ganska exakt två år sedan: Det är riktigt att regeringen ännu inte är färdig med sitt tänkande, men man lyssnar. Man diskuterar.

I sitt anförande här framförde Lennart Levi väldigt tydligt vad hans parti, Centern, tycker i de här frågorna.

Då var det om arbetets organisation. Lite grann fanns det väl ett embryo till mönsterarbetsplatser när man pratade om inflytande. Man tog upp chefernas kunskap.

Då ställer jag mig frågan: Är det sådant som Lennart Levi inte får med Alliansen på? Han står här och framför många synpunkter som inte finns med i betänkandet. Det finns inte någon motion skriven om detta eller ställningstaganden i den riktningen.

Det, herr talman, skulle jag gärna vilja ha ett svar på.

Anf. 19 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Jag är tillräckligt gammal för att ha varit med när mönsterarbetsplatserna först såg dagens ljus. Jag träffade Ylva Thörn, fortfarande ordförande i Kommunal, och fick då veta att hon tillsammans med Göran Persson tänkte ta initiativ till sådant. Jag tänkte: Så bra! Det var innan jag kom in i politiken. Sedan dess har det varit lite svårare att ha kontakt.

Likafullt hörde jag om detta initiativ och tänkte att när ledaren för LO:s största förbund plus statsministern tar ett sådant initiativ måste det vara grönt ljus – förlåt, rött ljus. Men så var det inte. Av detta storslagna initiativ blev det väldigt lite. Det blev några möten, ja. Det blev en del papper, ja. Men det blev inte på långa vägar det man hade strävat efter.

Sylvia Lindgren frågar hur det som jag pratade om alldeles nyss återspeglar sig i regeringens politik. Jag tror mer på direkt kontakt med statsråd, eftersom vi nu sitter i regeringsställning.

Jag har tillgång till arbetsmarknadsministern. Jag är hans rådgivare i arbetsmiljöfrågor. Det betyder inte att han i alla delar gör exakt det jag föreslår, men jag kan föreslå saker och han lyssnar på det jag har att säga.

Rom byggs inte på en dag. Det här är en långsam process. Det är inte bara att knäppa med fingrarna, skriva ett papper och sedan är saken klar. Det tar tid, tyvärr. Jag önskar att det hade gått mycket fortare. Jag har själv stora problem med mina handlingsnerver som det börjar klia i.

Jag skulle önska att mycket mer hade hänt mycket snabbare. Men tänk tillbaka! Tänk på tiden före 2006! Var det mycket bättre då?

Anf. 20 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Ja, tänk! Då hade vi Arbetslivsinstitutet. Jag vet att Lennart Levi också var kritisk till att lägga ned det. Då hade vi fler skyddsombud, och Arbetsmiljöverket hade mer resurser.

Sedan dess har vi också fått en arbetslöshet som är jättestor. Vi har otrygghet ute på arbetsplatserna. Vi har fler som inte är tillsvidareanställda och därmed har otrygga anställningar. Det gör att arbetsmiljöarbetet blir mycket svårare att genomföra. Vi har färre skyddsombud som jobbar beroende på olika saker, inte minst hur man har hanterat fackföreningsrörelsen.

Det kan vi prata mycket och länge om. Så inte sjutton har man byggt vidare på de förutsättningar som har funnits. Man har rustat ned. Det är vi jättekritiska till.

Jag håller med Lennart Levi om att det är bra att lyfta fram det positiva. Visst ska man göra det. Men så länge man inte klarar av att inspektera och se över de arbetsplatser som har det svårast är det en oerhört stor brist.

Vad som behövs är mer resurser. Det går inte att blunda för. Tar man bort resurserna påverkar det verksamheten. Eller tror Lennart Levi något annat när det gäller den delen?

När det gäller resonemanget om ekvivalenter och så vidare har jag jättesvårt både att förstå och uttala de orden. Men jag förutsätter att det är människor som Lennart Levi menar i det sammanhanget.

Anf. 21 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Det är mycket oroande när en riksdagsledamot inte vet vad en helårsekvivalent är. Låt mig därför börja med att förklara. Två halvtidspensionärer är en helårsekvivalent.

Arbetslivsinstitutet gjorde ett bitvis väldigt bra jobb, men bara bitvis, inte hela institutet. Delar av det fungerade smätaskigt, kan vi säga.

Jag ville inte att det skulle läggas ned, men det fattades ett sådant beslut. Jag fick gilla läget.

I det läget har jag noterat att FAS har utsett tre nya centrum som ska forska om ungefär det som Arbetslivsinstitutet i sina goda delar ägnade sig åt. Om de tre samarbetar med ett fjärde har vi i praktiken ett nytt virtuellt arbetslivsinstitut som dessutom fått pengar, 5 miljoner kronor per år, i tio år gånger fyra. Det är ganska hyfsade anslag. Jag tror att man den vägen kommer att kunna återupprätta det goda som fanns före 2006.

Vad sade du om arbetslösheten?

(SYLVIA LINDGREN (s): Den är hög, alldeles för hög.)

Den är alldeles för hög, men det är faktiskt inte Sven Otto Littorin eller någon av hans regeringskolleger som vill ha det på det sättet. Det beror, som säkert många av deltagarna här i diskussionen har kunnat ta till sig av medierna, på somliga faktorer. Det är vulkanutbrott, om man så vill, av politisk och ekonomisk natur som vi inte rår på eller som vi i alla fall bara delvis rår på.

Det handlar inte bara om mer resurser. Det handlar också om hur man använder resurserna, om att man använder dem intelligent.

Vi skulle, om jag fick önska fritt, behöva ett nytt saltsjöbadsavtal där parterna i stället för att slå varandra i skallen samverkade. Jag märker lite tendenser i riktningen att de börjar göra det.

Anf. 22 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att lyssna på Lennart Levi. Det är goda ord, goda intentioner och vällovliga intentioner framför allt. Men det jag lägger märke till när Lennart Levi står i talarstolen och håller sitt anförande är att han undviker att säga Alliansen eller regeringen. Han pratar mycket om sitt eget centerparti.

Jag förstår det. Den politik som Lennart Levi egentligen vill genomföra förs inte av regeringen. Även om Centerpartiet tar initiativ syns det inte. Vi kan vara överens om att det finns ambitioner. Vi har väl samma ambitioner att göra bra saker. Men i praktisk politik är det oerhört olika mellan vad vi vill och vad regeringen vill.

En sak som Lennart Levi lyfte upp var att en kompletterande arbetsmarknad skulle skapas. Man skulle försöka hitta något av det.

Jag förstår att det är ett behov. Jag kan tycka att det finns bra saker att göra där. Men varför inte skapa jobb där man har möjlighet att göra det? Den här regeringen har sänkt skatterna rätt kraftigt och också skurit ned på den offentliga sektorn.

I den offentliga sektorn vet vi att det är pressat. Det behövs fler som arbetar i den offentliga sektorn. Det behövs tillföras resurser så att man skapar jobb. För det finns behov. Det vore en enkel sak att göra, både att skapa fler jobb och skapa bättre arbetsmiljö i den offentliga sektorn som är en stor aktör och som definitivt har stora behov.

Det är en mycket enkel logik i det här där vi inte är överens. Där syns skillnaden oerhört tydligt mellan regeringen och vad den rödgröna koalitionen vill göra.

Det kommer naturligtvis att synas även i valrörelsen. Det kommer att synas i praktisk politik vad vi gör när vi tar över efter höstens val. Vi kommer att skjuta till mer pengar till kommunerna och till Arbetsmiljöverket för inspektioner. Vi kommer att genomföra det som Lennart Levi vill ha: mer utbildning för cheferna, fler skyddsombud och mer utbildning för skyddsombuden. Vi ska se till att inte bara det goda uppmärksammas utan att man tar till sig och ser det dåliga.

Anf. 23 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Är det Alliansen eller enbart Centerpartiet? Det är båda. Centerpartiet ingår dess bättre i Alliansen. Centerpartiet har möjlighet att bland annat i arbetsmarknadsutskottet föra fram förslag. Och jag har fått gehör för dem.

Allianspartierna tycker likadant. Det är därför vi gemensamt står för det möte vi hade den 7 december och det möte vi ska ha den 8 juli. Det är inte något som ett parti gör i något slags solouppvisning. Det är det ena jag vill säga.

Det andra är att Torbjörn pratar mycket och ofta om mer pengar. Mer pengar är välkomna. Vem tackar nej till det?

Men för det första måste pengarna tas någonstans. På bekostnad av vad ska de tas? För det andra är det inte bara mer pengar utan mer intelligent använda pengar det är fråga om, och då tror jag väldigt mycket på att utbilda nästa generation chefer så att de vet vad ledarskap och arbetsmiljö är för något. Kan de det har vi kommit en lång bit på väg.

I det här huset är det rätt populärt att tala ungefär som Axel Oxenstierna gjorde för 400 år sedan – i stuprör. Vi ska ha mer pengar till det och det. Varifrån det ska tas är en senare fråga. Man säger att vi ska satsa på det men inte på det när sanningen egentligen är en enda stor sammanvägning av många med varandra konkurrerande behov.

Det fanns en gång en statsman som tillika var filosof, Solon hette han, i ett land som hette Lydien som ligger ungefär där Turkiet ligger nu. Han fick frågan om den djupa visdomen bakom sina lagar. Han svarade: Den djupa visdomen ligger i att skapa ett drägligt missnöje.

Ett drägligt missnöje, herr talman, för alla är vad man kan sträva efter. Det är inte särskilt publikknipande, men det är väldigt klokt.

Anf. 24 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Ett drägligt missnöje – så kanske man kan säga om riksdagen. Det kan jag tycka kan vara något slags arbetsmiljöproblem här.

När vi pratar om intelligent använda pengar ser man att det går en tydlig skiljelinje mellan regeringen och oppositionen. Hur använder vi våra pengar och våra resurser? Ska vi använda dem gemensamt för att faktiskt främja arbeten och verksamheter där människor som har stora behov får dem tillgodosedda, eller ska vi sänka skatterna och ge pengarna till dem som redan har jobb och en rätt så bra situation jämfört med dem som inte har det?

En sådan sak är det som Lennart Levi också tog upp, nämligen det som kallas för rehabkedjan som egentligen inte har någon rehabilitering i sig utan är en utförsäkringsfråga. Många kastas ut från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen, ut på arbetsmarknaden, men räcker faktiskt inte till på arbetsmarknaden. De har inte förmågan. De har inte fått tillräckligt med rehabilitering eller tillräcklig hjälp för att klara av att arbeta. Ändå ska de ut och söka jobb.

Det finns inget sammanhang där. Där kan man verkligen prata om att kasta folk mellan olika stuprör. Jag tycker att det är en oerhört central fråga för att på något sätt också förstå problematiken med dem som går till jobbet fast de är sjuka, för det är också en problematik som kommer fram nu. Sjuknärvaron ökar; det vet vi.

Utbildning är jättebra, men då måste man införa den utbildningen redan nu. Man måste satsa pengar på att göra det och inte minst för dem som finns på golvet, alltså våra skyddsombud. De finns längst fram och ser det här.

Att ta fram goda exempel är jättebra, men det är inte där vi behöver sätta in resurserna. Vi måste ta reda på var problemen finns och åtgärda dem. Det gör vi genom skyddsombud och genom att satsa mer resurser på att göra de bitarna. Det borde den här regeringen inse.

Jag frågar Lennart Levi som ändå har en positiv inställning: Varför gör man inte som Centerpartiet vill i regeringen?

Anf. 25 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Centerpartiet och regeringen gör precis det som talaren efterfrågar men kanske inte riktigt i den takt man skulle önska sig och kanske med en lite annan prioritering.

Jag skulle säga att rehabilitering fanns en gång i vårt land. Jag började själv min karriär i rehabilitering 1955 – jag är inte säker på om talaren var född då.

Prot. 2009/10:108
22 april

Arbetsmiljö

(TORBJÖRN BJÖRLUND (v): Det var jag inte.)

Jag kunde då konstatera att om man verkligen tog samlade grepp och rehabiliterade människor på deras egna villkor gick det att rehabilitera tre fjärdedelar även av svårt multihandikappade. Den kunskapen måste vi återuppväcka. Den är över 50 år gammal nu, men den är likafullt sann.

Även när det gäller jämlikhet har mitt parti faktiskt tagit initiativ. Det var vi som bjöd hit den främsta posten på jämlikhetshimlen, nämligen sir Michael Marmot, han som ledde Världshälsoorganisationens utredningar på det här området. Han framträdde i Förstakammarsalen under hösten 2008. Veckan efter var det vi som skrev till folkhälsoministern och föreslog en likadan svensk utredning. En sådan kom också till och har nu gett sitt utlåtande som jag inte tycker är riktigt fullt ut så bra som jag skulle önska men i alla fall ett steg på vägen.

Ni pratar, och vi tar initiativ.

Anf. 26 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Lennart Levi, för ditt utmärkta anförande! Det handlade inte så mycket om Alliansens text i betänkandet, utan det var med utgångspunkt i din egen livserfarenhet på det här området och de rödgröna reservationerna. Det sammanföll faktiskt på flera punkter vilket glädde mig väldigt mycket, eftersom Lennart Levi har en otrolig sakkunskap om och erfarenhet av de här frågorna och har arbetat oförtröttligt med dem. Det är glädjande.

Skillnaden mellan Lennart Levis anförande och Sven Yngve Perssons var enastående. Ni tillhör samma allians. Det var egentligen det som förvånade mig mest, herr talman, när jag lyssnade på de två anförandena. Jag kan hålla med om mycket av det som Lennart Levi för fram, att lyfta fram det som är bra, men det är ju det som mönsterarbetsplatser går ut på. Det är ingen av oss rödgröna som kan säga emot att man ska se till att ha mer resurser och använda pengarna på ett effektivt sätt. Vi tycker naturligtvis också att man behöver använda dem mer effektivt än vad man gör i dag för att få ut så mycket som möjligt.

Men kom inte och påstå att en satsning på 100 miljoner på arbetsmiljö skulle göra så att hela statsbudgeten rämnar. Har man lyckats göra skattesänkningar på 80 miljarder på tre år skulle man väl kunna ha råd med 100 miljoner i förebyggande arbetsmiljöarbete.

Där är problemet. Alliansen har inte lagt några pengar utan dragit ned på allt detta arbete och låter i stället någon annan göra jobbet någon annanstans, om det nu blir gjort över huvud taget.

Det är jättebra med en konferens i Förstakammarsalen, men vi saknar de konkreta förslagen, och vi saknar de ekonomiska resurserna för att kunna genomföra det bra arbete som Lennart Levi pratade om.

Anf. 27 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Den enastående skillnaden mellan vad Sven Yngve Persson sade och vad jag säger sammanhänger med att jag inte vill upp-

repa vad han redan har sagt. Jag instämmer i det Sven Yngve Persson sade, men jag ville till detta lägga ytterligare några synpunkter som den begränsade talartiden inte tillåter. Han har rätt, jag har rätt, och det gemensamt att vi har mest rätt.

Ulf Holm har synpunkter på något man återigen kan beskriva som stuprör. 100 miljoner är inte så mycket när man sänker skatterna, säger han, men skattesänkningen har ju en idé. Det är inte bara att locka röster. Det är också att göra det möjligt och mer lockande och lönsamt för folk att arbeta, alltså att skapa incitament. Det handlar också om att göra företagandet lite enklare och lite billigare.

Det är den där svåra sammanvägningen att av ett stort antal stuprör göra ett system där stuprören hänger ihop med några hänggrännor. Det är som jag ser det den stora politiska utmaningen och också den svåra utmaningen.

Vi har i vårt parlament 15 utskott. I regeringen har vi tolv departement. Vi har 22 ministrar. De drar åt olika håll, och de ska dra åt olika håll. Den svåra sammanvägningen hänger på att man har denna förmåga att tänka i system och att man nöjer sig med att det ibland blir ett drägligt missnöje för alla.

Anf. 28 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är mycket möjligt att Centerpartiet tycker att det ska vara ett drägligt missnöje för alla. Vi rödgröna har ambitionen att ha en bättre arbetsmiljö och ett friskare arbetsliv för alla. Det är väl egentligen den stora skillnaden här.

Jag har väldigt svårt att förstå att skattesänkningar på 80 miljarder skapar incitament för flera att jobba. Anser verkligen Lennart Levi att det är prioritet nr 1 och att en god arbetsmiljö och ett gott arbetsliv inte finns med i detta? Det är så vi måste sammanfatta den borgerliga majoritetens styrning i nu snart fyra år. Det är skattesänkningar före satsningar på förebyggande arbete och för en bättre arbetsmiljö i stora stycken.

Då menar jag inte att staten ska göra allt. Arbetsmiljöverket kan inte göra allt. Jag menar att parterna måste göra väldigt mycket. Jag menar att företagen också måste göra något och att vi anställda måste våga ställa krav på företagen att till exempel få friskvård på jobbet och så vidare. Det är många olika delar.

Det jag menar att vi kan göra här från riksdagens kammare är att fördela pengar. Där har fördelningen av pengar inneburit att Arbetsmiljöverket har skurits ned totalt sett och att Arbetslivsinstitutet har upphört. Jag vet att Lennart Levi egentligen inte gillar detta, för det hör man när du håller dina anföranden, utan skulle vilja se en annan väg. Jag tror att det blir en annan väg, men det blir det med en ny regering den 19 september. Det blir det inte med den borgerliga alliansen.

Anf. 29 LENNART LEVI (c) replik:

Herr talman! Jag delar inte Ulf Holms uppfattning i den sistnämnda frågan. Jag hoppas livligt att vi får chansen till fortsatt arbete, eftersom det i maj kommer en politik för det här området. Exakt vad den kommer att innehålla vet jag inte. Så betrodd är jag inte att jag får läsa detaljerna, men jag ser fram emot att läsa texten. Är den inte bra kommer jag att diskutera den och kritisera den.

Jag önskar att lite av samma attityd hade funnits för fyra år sedan när de nuvarande oppositionspartierna satt i regeringsställning – i varje fall ett av dem, men de andra stödde regeringen – och att de då hade kritiserat lite livligare än som skedde, för det var mycket i arbetsmiljöpolitiken som inte funkade. Jag minns det. Jag diskuterade det med Hans Karlsson och jag diskuterade det med statssekreteraren men fick inte gehör för det jag hade att säga. Jag får lite bättre gehör med dagens regering.

Anf. 30 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till betänkande 2009/10:AU9 och avslag på motionerna.

På vår arbetsplats tillbringar vi ju mycket av vår tid. Är vår arbetsmiljö bra kan vi på ett bättre sätt orka med både vårt jobb och vårt liv vid sidan av arbetet. Utgångspunkten för oss i Alliansen är att arbetsgivaren ska förebygga ohälsa och olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetet. Vi anser också att en god arbetsmiljö kan främja flexibilitet, produktivitet och konkurrens. Så är det. Men en god arbetsmiljö ska också ta hänsyn till människors olika förutsättningar och har förstås som syfte att människor ska må bra och vara trygga på sin arbetsplats.

Utskottets majoritet och vi i Alliansen kan konstatera att det för närvarande pågår ett arbete med att utforma den framtida arbetsmiljöpolitiken. En utgångspunkt för det här arbetet är att skapa förutsättningar för fler, bättre och mer utvecklade arbeten samtidigt som utanförskapet för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna brytas.

Vi i Alliansen anser också att arbetsmiljöpolitiken måste ges en mer offensiv och positiv innebörd. Det ska inte enbart handla om att förhindra en dålig arbetsmiljö utan i mycket högre grad om att se arbetsmiljön som utvecklande för såväl individer som verksamheter. Man ska också se den som en framgångsfaktor och även som ett konkurrensmedel. Den framtida arbetsmiljöpolitiken måste utformas så att arbetsmiljöfrågorna upplevs som ett självklart engagemang för alla på arbetsplatsen. Här gäller det, som Lennart Levi var inne på, att jobba klokt och intelligent.

Enligt underhandsuppgifter från Regeringskansliet inleddes också en ny fas i det här arbetet under hösten 2009, med inriktning på att ta fram en långsiktig strategi för den framtida politiken. Avsikten är att den här strategin ska utgöra en nationell handlingsplan för arbetsmiljöområdet, men det här är, som har sagts här tidigare också, ett långsiktigt arbete som ständigt måste pågå och som aldrig blir färdigt. Det ska man vara medveten om.

Herr talman! Vi i Alliansen vill understryka att det systematiska arbetsmiljöarbete som fångar upp och åtgärdar problem i ett tidigt skede är särskilt betydelsefullt. Alla arbetsgivare måste ge hög prioritet åt arbetsmiljöfrågorna och se dem som viktiga. Här är förstås det förebyggande arbetsmiljöarbetet av största vikt. Det är av betydelse att det finns en medvetenhet och en kunskap, inte bara om arbetsmiljörisiker utan också om de verksamhetsmässiga vinster som en god arbetsmiljö medför, både mänskligt och på annat sätt. Därför välkomnar vi att regeringen i september 2008 har tillsatt ett arbetsmiljöpolitiskt kunskapsråd. Det ser vi som viktigt.

Syftet med rådet är att regeringen ska förses med kunskapsunderlag inom arbetsmiljöområdet. I rådet ingår forskare och experter från forskningsrelaterade myndigheter och organisationer.

Här vill vi i Folkpartiet och Alliansen poängtera att det genom budgetpropositionen för 2009, som godkänts av riksdagen, har tillförts nya medel också till Arbetsmiljöverkets anslag. Anslaget ökas också kontinuerligt under perioden 2009–2011. Ökningen innebär en sammanlagd nivåhöjning av anslaget med 57 miljoner kronor till och med 2011. Förstärkningen från och med 2009 är bland annat avsedd för en informations- och kunskapsatsning. Jag kan nämna det som det också har talats om här tidigare, nämligen att utbilda chefer. Det är förstas en av de viktiga saker man kan göra i en sådan här informations- och kunskapsatsning.

Herr talman! Den officiella arbetsskadestatistiken som baseras på arbetsskadeanmälningar visar att frekvensen anmälda arbetsolyckor för män och kvinnor nu är lägre än vad den var vid den tidigare lägsta nivån under 1990-talet.

Arbetsolyckorna med dödlig utgång bland arbetstagare var 13 färre 2009 jämfört med året före. Det är en klar minskning i bland annat byggsektorn.

Antalet dödsolyckor per hundra tusen sysselsatta uppgick i Sverige till 1,5 under 2008. Som jämförelse kan nämnas att genomsnittet 2006 för de länder som var medlemmar i EU redan 1995, alltså EU-15, var 2,5 per hundra tusen sysselsatta.

Frekvensen anmälda arbetssjukdomar fortsätter att sjunka. Jämfört med 2008 är nedgången drygt 15 procent. Sedan 2004 har det blivit en halvering. De anmälda arbetssjukdomarna ligger de senaste åren under den tidigare lägsta nivån vid mitten av 1990-talet.

Vi i Alliansen noterar också att Arbetsmiljöverket i sin årsredovisning för 2009 angett att utvecklingen av anmälda arbetsplatsolyckor är svårtolkad, men verkets bedömning är ändå att minskningen av arbetsskadeanmälningar sannolikt till en del kan förklaras av olika förbättringar inom arbetsmiljön. Sedan kan också lågkonjunkturen under 2009 ha bidragit till att färre personer skadats i sitt arbete.

Att jag nämner det här beror på att jag tycker att det har varit en sådan överdriven retorik om att allting skulle ha blivit värre. Tittar man på siffrorna ser man att det glädjande nog har blivit bättre på många sätt.

Vi vill förstas också understryka det positiva i att man har minskat antalet anmälda arbetsskador. Samtidigt är självfallet varje dödsolycka på en arbetsplats en katastrof. Ingen här accepterar dödsolyckor. Vi vill förstas göra allt vi kan för att få bort dem.

När det gäller motionsyrkanden om kvinnors arbetsmiljö vill utskottets majoritet peka på att det inom ramen för de särskilda jämställdhetsåtgärderna har fördelats medel till projekt med anknytning till kvinnors arbetsmiljö. Regeringen har också uppdragit åt Arbetsmiljöverket att genomföra en kunskaps- och informationssatsning för att främja jämställdhet och motverka hot och våld i arbetslivet. Det här uppdraget ska genomföras under 2009 och 2010. Verket disponerar 14 miljoner kronor för detta.

När det gäller frågan om företagshälsovård kan vi konstatera att det i arbetsmiljölagen är fastlagt att en arbetsgivare ska svara för att den före-

tagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Företagshälsovården arbetar för att förebygga att arbetsmiljörisiker uppstår.

Sedan har företagshälsovården att arbeta med arbetsanpassning och rehabilitering för dem som har blivit sjuka. Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för en mängd olika åtgärder av medicinsk, psykologisk, social och arbetslivsinriktad art för att hjälpa sjuka och skadade att återvinna bästa möjliga funktionsförmåga för ett normalt liv. Arbetsgivaren har här en central roll när det gäller den anställdes arbetsmiljö och rehabilitering vid sjukdom. Arbetsgivaren har en skyldighet att klarlägga den enskildes behov av rehabilitering och se till att en sådan effektivt vidtas.

Försäkringskassan har en samordnande roll och har också tillsyn över hela rehabiliteringsprocessen. Även den enskilde har förstås ett ansvar för att aktivt medverka i rehabiliteringen. Den 1 juli 2008 trädde den nya sjukförsäkringsreformen, den så kallade rehabiliteringskedjan, i kraft. Reformen innebär att det finns fasta tidsgränser för prövning av arbetsförmågan. Avsikten med reformen är att de nya tidsgränserna ska leda till att såväl individen som de andra aktörerna, bland annat arbetsgivarna, ska agera tidigare i sjukfallen för varje berörd individs bästa.

I juni 2008 undertecknade regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting, som nämnts här, en överenskommelse om att stödja en vidareutveckling av företagshälsovården. Överenskommelsen innebär att arbetsgivarna, staten och landstingen ska bidra med i princip lika delar till den långsiktiga finansieringen av en utvecklad företagshälsovård. Även företagshälsovården ska medverka till förbättrad koordinering i första hand när det gäller insatser från sjukvård, arbetsplats och Försäkringskassan.

Ambitionen med modellen är att företagshälsovården ska bli en fullvärdig första linjens kontakt med hälso- och sjukvården och att landstingen, staten och arbetsgivarna tillsammans bör stå för kostnaden för denna sjukvård för anställda med godkänd företagshälsovård. Arbetsgivarna kan välja om de vill upphandla företagshälsovård som alltså avser sjukvård, medan de enskilda personerna kan välja om de vill anlita företagshälsovården för första linjens sjukvård. Regeringen har även tecknat ett avtal med SKL om en rehabiliteringsgaranti i syfte att åstadkomma att arbetsföra människor ska återgå i arbete.

Regeringen beslutade i december 2009 om en förordning om bidrag till företagshälsovård med vissa insatser inom rehabiliteringsområdet.

I förordningen finns bestämmelser om bidrag till anordnare av sådan företagshälsovård som, utöver förebyggande insatser, även kan tillhandahålla tjänster för att medicinskt förebygga, utreda och behandla arbetsrelaterade sjukdomar och skador. Syftet med bidraget är att öka arbetstagarers möjligheter att återgå i arbete genom tidiga och anpassade stödinsatser vid sjukfall. Bidraget består av två delar, dels ett grundbidrag som beräknas med utgångspunkt i antalet anställda som har anslutits till en anordnare av företagshälsovård, dels ett tilläggsbidrag som lämnas för bland annat läkarbesök som innefattar en bedömning av den anställdes arbetsförmåga. Bidrag lämnas till anordnare av företagshälsovård som har godkänts av Försäkringskassan.

Genom förordningen regleras fördelningen av 550 miljoner kronor till företagshälsovården under 2010. Detta välkomnar vi i Alliansen. Vi välkomnar det pågående arbetet med att utveckla företagshälsovården.

Till sist vill jag nämna en sak som står i betänkandet som jag tycker är viktig med tanke på den kritik som vi tidigare har fått av oppositionen angående Arbetsmiljöverkets möjligheter. Här står det:

”Europeiska unionens Yrkesinspektörskommitté ... genomförde under 2008 en utvärdering av Arbetsmiljöverkets arbetsmiljötillsyn. Enligt slutrapporten var utvärderingsgruppen imponerad av den svenska tillsynen av arbetsmiljön i dess helhet. Exempel på områden som speciellt lyftes fram var de kompetenta och engagerade inspektörerna som agerade professionellt och att planeringen tog fasta på de områden där arbetsmiljöriskerna är som störst.”

Detta tycker jag talar för att regeringen bedriver en bra och klok arbetsmiljöpolitik.

(Applåder)

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

8 § Statsministerns frågestund

Anf. 31 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsministern välkommen. Jag vill påminna om att det ska vara övergripande allmänpolitiska frågor, och det ska vara korta frågor och svar som i princip inte överstiger en minut. Det är endast partiföreträdare från oppositionen som kan räkna med mer än ett inlägg.

Följder av skattesänkningarna

Anf. 32 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det här är sista frågestunden denna mandatperiod för statsministern. Det kan vara dags för en liten summering av de politiska resultaten så här långt.

Budgeten har utvecklats från ett plus på 70 miljarder till ett minus på 70 miljarder. Trots finanskrisen är det inte beroende på långsiktiga investeringar utan på skattesänkningar. Den procent de rikaste har fått är lika mycket i sänkning som 25 procent av hela folket fått. Trots finanskrisen har utbildningsplatserna blivit färre. Trots finanskrisen har trygghetssystemen skurits ned i en tid när de verkligen behövs för dem som behöver vårt stöd. Trots finanskrisen som har slagit hårt mot de unga har ni infört ett aktivitetsförbud på Arbetsförmedlingen för de unga arbetslösa under de första månaderna.

Vad är resultatet? Egentligen bara två: Klyftorna har ökat, och jobben har blivit färre.

Min fråga är: Hur stora behöver klyftorna bli? När, inte om, avskaffar ni aktivitetsförbudet för de unga på Arbetsförmedlingen?

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ska jag försöka med en annan variant på det Mona Sahlin sade? Vi har gått igenom efterkrigstidens svåraste finanskris. Olikt andra länder har vi amorterat på vår statsskuld jämfört med läget 2006 i ett läge där Storbritannien har fördubblat och Irland fyrdubblat sin stats-skuld.

Vi har bättre ordning i offentliga finanser än snart sagt varje annat europeiskt land. Vi har större tillväxt och efterfrågan i den svenska ekonomin än vad andra har. En så svår finanskris och nedgång ger kortvarigt ökad arbetslöshet. Vi trodde att vi skulle komma upp till 12 procent, men nu ser det ut att landa kring 9 till följd av aktiv krispolitik och de mest omfattande krisinsatserna inom hela OECD.

Skattesänkningar, ja, men också mycket utbyggd arbetsmarknadspolitik och automatiska stabilisatorer, som det heter, de ersättningar vi sätter in till stöd.

Vi kan gå till val i Sverige på att diskutera hur vi ska använda ett möjligt reformutrymme när resten av Europa diskuterar nedskärningar och skattehöjningar som slår på välfärden.

Det syns att vi har haft en ansvarsfull regering. Det är synd att Mona Sahlin inte erkänner det.

Anf. 34 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det som syns är att det har funnits ansvarsfulla majoriteter i riksdagen under många år, under socialdemokratisk regering tillsammans med först Centerpartiet, sedan Miljöpartiet och Vänsterpartiet, som har lagt grunden för att ekonomin i Sverige är stark, att vi har så starka förutsättningar för att gå genom en kris. Det som skiljer dig och mig åt är att du har valt att använda krisen för att inte bygga Sverige starkare, inte göra större och fler utbildningsinsatser utan öka klyftorna.

Min fråga var väldigt konkret, och jag upprepar den: Hur och när tänker du ta bort det förbud mot insatser på Arbetsförmedlingen som de unga arbetslösa möter i dag? De är historiskt många och har ökat i antal. Många av dem har ingen utbildning, har inte gymnasieutbildning. Ändå har ni infört ett förbud för Arbetsförmedlingen att införa insatser.

Min fråga kvarstår: Hur har ni hjälpt de unga att få jobb? Hur har ni minskat klyftorna mellan dem som har jobb och dem som står utanför? När, och det kanske är först om vi byter regering, får unga mötas inte av ett förbud utan av insatser från första dagen, statsministern?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi noterar kritiken mot skattesänkningarna, med sänkta inkomstskatter för 75 miljarder. Vi har tagit bort den statliga fastighets-skatten och ersatt den med en kommunal fastighetsavgift. Snart vet vi hur mycket av detta Socialdemokraterna och de övriga vänsterpartierna accepterar. Ska ni höja skatter på inkomster med 75 miljarder? Ska ni åter-införa den statliga fastighetsskatten? Det blir inte så mycket värt att stå

här och kritisera om man sedan accepterar den politik som regeringen för.

Vi för en mycket aktiv arbetsmarknadspolitik till stöd för att unga ska kunna få jobb. Vi har en arbetslinje som innebär att vi hjälper till att söka och vara aktiv på arbetsmarknaden och som sedan fördjupas med åtgärder ju längre tid man har varit i arbetslöshet. Det tror jag väldigt mycket på. Varje vecka träffar jag ungdomar som kommer in i praktikjobb och får hjälp av våra nystartsjobb. Vi behöver därtill förstärka lärlingsutbildningen; vi förstärker utbildningsmöjligheter med yrkesvux, yrkeshögskola och utbyggda utbildningssystem. Allt det där är för mig grunden för att jobben ska kunna bli fler.

Det är en sak man inte ska göra: Man ska inte göra det 10 miljarder dyrare att anställa människor som är under 26 år. Då blir det inga jobb, Mona Sahlin.

Anf. 36 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Fredrik Reinfeldt tog upp fastighetsskatten, trots att han vet att vi rödgröna för två år sedan har lämnat besked om det. Det blir sänkt fastighetsskatt för dem som bor i lägenheter, och det blir höjd skatt för dem som bor i de allra dyraste husen därför att det behövs större insatser för att klara välfärden och jobben.

Statsministern svarar ofta som om han var i opposition mot oss rödgröna. Jag hoppas att det är en erfarenhet han får fortsätta att praktisera på riktigt efter valet den 19 september.

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det låter vi väljarna avgöra.

Jag har fått lyssna på den här kritiken så väldigt ofta. Det är så fel med alla skattesänkningar som ni sedan accepterar. Sedan har ni en liten marginal.

Ni återinför fastighetsskatten i Stockholm, det ska jag medge. Det är precis vad ni gör. I övrigt accepterar ni den fullt ut. Dina ord hänger inte ihop med det du gör, Mona Sahlin. Det kommer att visas inför svenska folket när era förslag kommer den 3 maj.

(MONA SAHLIN (s): Jag ser fram emot nästa debatt.)

Förbifart Stockholm

Anf. 38 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Förslaget om Förbifart Stockholm är en viktig fråga. Den rör Stockholm och hela landet i övrigt. Trafiksituationen här får konsekvenser också för åkande som kommer från Skåne och ska till Gävle och så vidare.

När Essingeleden byggdes gjordes den för ungefär hälften av den trafik den har i dag. Köer, svårigheter och stockningar är vardagsmat för dem som finns i Stockholm. Det är förstas en av anledningarna till att regeringen har beslutat att lägga 28 miljarder på projektet Förbifart Stockholm för att lösa upp trafikknutarna.

Det har framförts förslag om att det här ska skjutas på ett antal år i framtiden. Då är min fråga till statsministern: Vad skulle det få för konsekvenser för Stockholm i synnerhet och för Sverige i allmänhet?

Prot. 2009/10:108
22 april

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 39 TALMANNEN:

Det här är en fråga som egentligen handlar om att recensera oppositionen. Jag skulle vilja be Magdalena Andersson att omformulera frågan. Det ska vara en fråga om statsministerns ämbetsutövande, inte om oppositionens alternativ.

(Applåder)

Anf. 40 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Då säger jag så här: Anser statsministern att frågan om byggandet av Förbifart Stockholm är en viktig fråga?

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vill påpeka att Förbifart Stockholm ingår i ett 100-miljarderspaket när det gäller infrastrukturen i Stockholmsregionen. Det innehåller vägar, spår och en lång rad miljöåtgärder. Syftet med detta är att möjliggöra för människor över hela Sverige att få en bättre trafikföring genom och förbi Stockholm. Syftet är också att kunna bygga vidare på Stockholmsregionen.

Via Förbifart Stockholm på plats möjliggör man ett bostadsbyggande och en expansion i Stockholmsregionen. Det finns de som kanske inte vill se grönområden och parker byggas igen i Stockholms innerstad. Ja, då måste det växa i en annan riktning. Det bör rimligen vara det som förbifarten ska möjliggöra.

Jag kan säga att en röst för Alliansen innebär att Förbifart Stockholm genomförs. Vi tycker att detta 28-miljardersprojekt är helt grundläggande både för Stockholmsregionen och för övriga Sverige. Vi ser det som en viktig del i hur vi faktiskt skapar en grund för jobb och tillväxt för Sverige inför framtiden.

Arbetsmöjligheterna för personer med funktionsnedsättning

Anf. 42 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Min fråga till statsministern handlar om en stor grupp människor i Sverige.

Statsministern brukar lyfta fram arbetslinjen som en av de viktigaste grundförutsättningarna i Alliansens politik. Men en stor grupp människor med funktionsnedsättningar i Sverige har i dag ingen möjlighet att gå till ett arbete, för tillgänglighetssatsningar saknas. Av dem i gruppen med funktionsnedsättningar som innebär en nedsatt arbetsförmåga har bara hälften jobb. I dag får de sänkta ersättningar. De får betala högre skatt. Men läser man regeringens egen skrivelse när det gäller handlingsplaner för handikappolitiken och för tillgänglighetsanpassning ser man att det är väldigt små steg tagna under den här mandatperioden.

Min fråga till statsministern är: Hur kan statsministern driva frågan om en arbetslinje, att straffbeskatta dem som inte får ett arbete, och sam-

tidigt inte skapa förutsättningar för människor med funktionsnedsättning att delta i arbetslivet och i samhället i övrigt?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Under en svår finanskris och lågkonjunktur har jag försvarat mig mot vänsterpolitiker som Alice Åström som har hävdad att vi ska satsa mer på dem som redan har jobb med industristöd och vara oroliga för dem som har jobb på Volvo, Saab och allt vad det har hetat. Vi har sagt: Nej, låt oss behålla en arbetsmarknadspolitik inriktad på dem står allra längst från arbetsmarknaden.

Vi har dessutom tillfört nya verktyg i Arbetsförmedlingens verktygslåda, bland annat nystartsjobben som vi arbetar med delvis med inriktning på just gruppen funktionshindrade. Vi har en stor grupp funktionshindrade, och skattereduktionen för arbetsgivaren har kunnat ses som en sorts samhällskontrakt. Man får en lättnad i kostnad och tar därmed in någon som är funktionshindrad. Jag har själv träffat flera av dem under resor genom landet, och detta är till stor glädje både för arbetsgivare och för dem som kunnat få jobb på detta sätt. Så vi har visst fört en politik som har nått fram. Men alla prövas i krisen. Alla prövas när en finanskris slår till, kanske inte främst de som hade jobb på Volvo utan just de som stod längst från arbetsmarknaden.

Jag tycker att det är bra att Alice Åström ställer frågor om dem. Det vore bra om det också fördes en konsekvent linje i argumenteringen från oppositionen när det gäller detta.

Anf. 44 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Statsministern undvek att svara på en stor del av frågan. Frågan om funktionshindrade och tillgängligheten handlar inte enbart om att ha en arbetsmarknadspolitisk åtgärd på Arbetsförmedlingen att erbjuda. För att kunna röra sig i samhället, att kunna ta sig till och från arbetet och att kunna mötas av större tillgänglighet i samhället över huvud taget är det inga jättestora ekonomiska satsningar som behövs. Men det behövs en konsekvent politik för att öka tillgängligheten i samhället och delaktigheten över huvud taget.

När man läser regeringens egen skrivelse om vad man har åstadkommit inom området handikappolitiken ser man att det är väldigt små åtgärder. Det är inte att se människors behov, att möta deras förmåga att delta i samhället. I stället har regeringen prioriterat att sänka skatterna med totalt 75 miljarder för dem som har mest. Och de funktionshindrade är en grupp som är starkt utsatt.

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag får då återigen påpeka att vi har sänkt skatten med 75 miljarder. Alice Åström kan då förmedla intrycket till den som lyssnar att därmed ska alltså 75 miljarder i skatt höjas tillbaka och därmed föras ut till det angelägna område som Alice Åström nu har pekat ut. Då är den stora frågan från svenska folket: Är det detta förslag som vi kommer att se den 3 maj? Annars blir nämligen detta ett sätt att visa sig kritisk utan att sedan fullfölja det man sagt. Det är det som är min kritik mot det här sättet att ställa frågor, eftersom jag är med om detta väldigt ofta. Vi får väl se.

Mitt svar är att jag tror, olikt Alice Åström, att det är förknippat med ganska omfattande kostnader att göra samhället precis så anpassat till alla funktionshindrade som inte minst funktionshindrades föreningar och representanter skulle vilja se.

Vi har jobbat med en aktionsplan kring detta, och vi har vidtagit åtgärder. Men om det är ett löfte som ställs ut om att det ska vara totalt anpassat, då tror jag att Alice Åström missbedömer hur stora kostnaderna är, som ju inte helt belöper på staten utan väldigt mycket också på kommuner och på andra.

Det är bra att ha ambitioner. Det är bra att vi har kunnat föra detta en bit på väg. Det är viktigt det jag har sagt också om arbetsmarknadspolitiken som har riktat in sig på detta. Men jag tror som sagt inte att Alice Åström riktigt har stöd för det påstående hon har framfört här.

Klimatomställning av trafiken

Anf. 46 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Jag har en fråga lite grann kopplad till vad som har hänt under vintern och våren. Först i vintras hade vi snöoväder som ställde till det för tågtrafiken, och de senaste veckorna har vi haft problem med aska från vulkanutbrott på Island som har ställt till det för flyget.

Den senaste veckans kaos på flygplatserna gör kanske att något parti på vänsterkanten här i riksdagen skulle önska att vi inte hade flygtrafik. Men från Centerpartiet tycker vi att det är viktigt med såväl tågtrafik som flyg- och biltrafik. I ett avlångt land måste vi ha många olika trafikslag. Det som är problemet här handlar om vad man släpper ut, avgaser och koldioxid.

Jag skulle vilja höra vilka satsningar regeringen gör och på vilket sätt man är med och ställer om trafiken när det gäller både flyg och andra trafikslag.

Slutligen har jag en hälsning från klass 8 E i Linköping, att de hoppas att du mår bra.

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vill tacka för den hälsningen.

Jag tror, precis som forskare har beskrivit, att den bästa klimatpolitiken till stöd för en omställning är den koldioxidskatt som Sverige införde 1990 och som har höjts i flera steg av majoriteter före oss. Men vi har genomfört en höjning också under alliansåren vid makten. Vi har fört upp den till över 1 000 kronor per utsläppt ton medan den i övriga Europa – den finns bara i ytterligare tre europeiska länder – ligger på i snitt 200 kronor. De flesta stora länder och ekonomier runt om i världen har ingen koldioxidskatt.

Varför är detta bra? Jo, därför att det lägger pris på det som är själva kärnan i problemet. Därmed bidrar vi i större utsträckning till en omställning. Vi sänder prissignaler till flyg- och andra industrier om att börja titta efter det förnybara. Dessutom har vi lagt fram en energi- och klimatpolitik med 40 procents reduktionsmål nationellt för Sverige. Vi ger också stöd för omställning för att få fram mycket av det förnybara. Det tror jag är en mer verkingsfull politik än att lägga stora tunga avgifter på

bilar eller lastbilar som, som sagt, inte ger sig på utsläppen utan själva transporten.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 48 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Jag kan börja med att säga att Annika Qarlssoon kan ställa den där frågan om flygtrafiken direkt till mig efter valet, om vi rödgröna vinner valet, i någon annan ministerutfrågning. Vi kan ta den debatten, du och jag, i stället för att du diskuterar min politik med statsministern.

Till statsministern skulle jag vilja ställa en fråga om ungdomsarbetslösheten. I dagens Sverige är det nu 26,8 procent i åldrarna 15–24 år som är utan arbete, 161 000 personer. Det är lika många människor som bor i Umeå och Norrköping tillsammans.

I den verkligheten finns det ungdomar som inte kan flytta hemifrån. I Stockholms län bor var fjärde ung vuxen hemma hos sina föräldrar. Nyckeln till att bryta den här negativa utvecklingen handlar om att få chansen att få in en fot, att visa att man duger och att den livserfarenhet som ungdomar har också är värd någonting på arbetsmarknaden.

När unga människor ska ta det första steget ut i arbetslivet ska de veta att vi politiker gör precis allt vi kan för att de ska få chansen att visa vad de går för. Men i verkligheten i dag hänvisar regeringen dagens unga till passivitet. Först ska man vara rejält arbetslös i tre månader, sedan kan man få hjälp från Arbetsförmedlingen.

Fredrik Reinfeldt har under många år gjort en politisk poäng av att vara ute och besöka verkligheten. Det har tillsatts jobbcoacher. Tror du att arbetslösa ungdomar vill vänta i tre månader innan de får hjälp från Arbetsförmedlingen?

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Gruppen unga i dag beräknas vara 1,2 miljoner. Ungefär hälften av dem finns inte riktigt i våra register när vi för de här diskussionerna och slår siffror i huvudet på varandra. Den andra hälften som vi diskuterar och beskriver som arbetslösa är egentligen heltidsstuderande, och det är inte säkert att de upplever sig själva som helt arbetslösa, stressade av tentor och annat som vi förknippar med studier.

Visst, det finns ungdomsarbetslöshet. Och det finns också åtgärder som vi har velat genomföra och fått på plats. Vi har till exempel halverat arbetsgivaravgiften för att anställa någon som är under 26 år. Vi har riktat särskilda nystartsjobbstöd till gruppen yngre som ett sätt att sänka tröskeln för en arbetsgivare att ta in någon som inte har så mycket erfarenhet. Vi gör om vårt utbildningssystem så att vi får fram lärlings- och praktikplatser. Vi har byggt ut utbildningssystemet för att kunna komplettera. När jag sitter ned med ungdomar i de här samtalen är det ofta så att de har gått ett program men söker jobb i en annan del av arbetsmarknaden.

Jag har ett löfte till landets unga: Jag tänker inte införa en ungdomsskatt. Jag tänker inte göra det dyrare att anställa människor under 26 år.

Vad är Maria Wetterstrands svar på det?

Anf. 50 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Mitt svar är att vi rödgröna tänker ersätta en dyr åtgärd som har dålig effekt med en politik som på riktigt hjälper de ungdomar som i dag sitter i tre månader på Arbetsförmedlingen och massproducerar ansökningshandlingar till jobb med 500 andra sökande. Det är en tröstlös verklighet för många.

När man pratar med Arbetsförmedlingen ger man det tydliga budskapet att det man allra helst skulle vilja är att kunna sätta in åtgärder direkt när man får in en arbetslös ungdom i stället för att behöva vänta i tre månader.

I verkligheten har vi rödgröna föreslagit en rad olika saker för att unga ska kunna få jobb. Vi vill ha ett förstajobbetavdrag som gör det billigare att anställa en långtidsarbetslös ungdom. Vi vill ge företagen bättre ekonomiska möjligheter att anställa mer personal. Vi vill ge ungdomar en chans att vara trainee i välfärden. Vi vill låta arbetslösa unga få ta del av starta-eget-bidraget. Vi vill utöka antalet lärlingsplatser och ge 10 000 arbetslösa en chans att komplettera sin utbildning.

I stället för de jobbcoacher regeringen har tillsatt skulle ni behöva ha en arbetslös ungdom som verklighetscoach i Regeringskansliet.

(Applåder)

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! För den som inte är van att lyssna på Maria Wetterstrand och kanske inte hörde att hon glömde att säga ja på min första fråga utan gick direkt på förklaringen vill jag bara förtydliga vad hon sade. Hon tänker göra det 10 miljarder dyrare att anställa människor under 26 år och göra en miljonsatsning som vi redan har genomfört. Det hon kallar billigare att anställa långtidsarbetslösa är det vi kallar nystartsjobb. Det infördes för några år sedan, och nu tänker hon gå till val på att införa det en gång till.

Mycket av det som Maria Wetterstrand kritiserar är coacherna. Det är tydligen något särskilt svårt med dem. Jag har suttit ned med coacherna och med unga. Många säger att det är svårt att söka jobb när man inte har så stor erfarenhet av det. Men i dag får man hjälp via arbetsmarknadspolitik och externa coacher att bli bättre på att söka jobb, vilket många uppskattar.

Hela tiden hör jag ett raljerande och en peka-finger-mentalitet mot dessa coacher och de insatser som görs. Vem är det som behöver en verklighetscoach, Maria Wetterstrand?

(Applåder)

Infrastrukturen

Anf. 52 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja återgå till frågan om infrastruktur. Hur ser statsministern på behovet av infrastruktur långsiktigt i Sverige för tillväxt också för Sveriges del? Är det en fråga om antingen-eller, eller kan vi välja både-och? Kan vi satsa på både vägar, cykelvägar och kollektivtrafik eller måste vi välja?

Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är uppenbart att ett glest befolkat land som är ganska vidsträckt behöver mycket infrastruktur. I den mångårsplan som vi har tagit fram och som sträcker sig till 2021 talar vi om insatser på nära 500 miljarder. Det är en enorm investering i infrastruktur, med alla olika typer av möjligheter för att transportera sig som här nämndes, bil, järnväg, alltså spårbundet. Inte minst lägger vi stora resurser på att underhålla det vi har byggt. Vi ser till att man fyller igen tjälskotten och jobbar med vägarna som slits hårt av den svenska vintern. Vi har inte minst denna vinter sett behovet av att ha riktiga resurser för att parera den snö och is som tillhör vår svenska verklighet.

Mitt svar är att man måste göra allt. Man måste göra det ansvarsfullt finansierat. Man måste se till att inte bygga luftslopp där man lovar mer än vad man har råd med. Det är så vi har utformat vår politik. Den kommer till stöd för hela Sverige, och den är viktig. Vi vågar stå för att den behöver alla sina delar.

Forskning om arbetslöshetspolitiken

Anf. 54 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! I dag skriver bland andra TCO-tidningen och Metro om ny forskning om arbetslöshetspolitiken. Läser man denna forskning ser man att den smular sönder statsministerns politik på detta område. Forskningen säger bland annat att lägre a-kassa inte ökar chanserna att få jobb. Däremot hjälper en mer generös a-kassa arbetslösa att finna jobb bättre och snabbare.

Forskningen visar också att arbetsmarknadspolitiska program har mycket goda effekter både i hög- och lågkonjunktur. Det gick bättre för dem som deltog i program i båda dessa fall än för dem som inte gjorde det. Dessutom konstaterar forskningen att ju längre programmen är och ju bättre kvalitet de håller, desto bättre resultat blir det på jobbsidan för deltagarna.

Regeringen har under denna mandatperiod försökt hävda att det är just forskningen som ligger bakom deras politik. Hur tänker statsministern ta till sig den nya forskningen, och på vilket sätt tänker man i så fall föra in den i regeringens politik?

Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag får gratulera Sven-Erik Österberg som har hittat en forskare som håller med om hela den socialdemokratiska budgeten. Det är ju ofta så man gör; man hittar sin favoritforskare. De finns av alla handa slag, kan jag berätta, och de tycker oftast inte samma sak och brukar bråka med varandra.

Vår poäng har försökt vara att titta på vad som är majoritetsuppfattningen i forskarsamhället och som naturligtvis alltid prövas mot att det inte finns *en* forskare som besitter hela sanningen.

Vi fann nog ganska omfattande stöd för att alltför hög och långvarig möjlighet att leva på a-kassa förändrade det som var tänkt som en omställningsförsäkring mellan två jobb till en permanent försörjning i utanförskap. Det sammanföll också ofta med att man minskade sin sökaktivitet och var mindre benägen att flytta till jobb. På detta sätt grundlägger

man en arbetslöshetsmiljö i stora delar av Sverige. Det åstadkommer man, trots vad denna forskare har sagt. Jag tar också gärna denna debatt med Sven-Erik Österberg i kommande valrörelse.

Prot. 2009/10:108
22 april

Pensionssystemet

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 56 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! I gårdagens *Aktuellt* lyfte man upp en fråga om pensioner där man visade att människor födda 1938 har en pensionsnivå som ligger på 86 procent av den lön man hade medan pensionsnivån för dem som är födda 1944 har krympt till 81 procent. Det är den allmänna pensionen som sviktar enligt den rapport som lämnades.

Det är viktigt att pensionssystemet är starkt och hållbart gentemot statskassan och pensionsfonderna, men det är också viktigt att det är hållbart gentemot den enskilde, oavsett vilken åldersgrupp man tillhör. Man pekade också på att 80- och 90-talisterna kan drabbas av väsentligt sämre pension än vad vi har trott tidigare.

Hur ser statsministern på detta? Behöver man titta på systemets hållbarhet?

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Apropå forskare så tror jag att detta emanerar från en rapport från Folksam som är ett företag som lever på att sälja försäkringar. Det betyder inte att de inte skulle kunna göra egna inlägg och rapporter, men det kan vara bra att komma ihåg att det finns ett intresse här, en idé med varför Folksam finns som möjligen hänger ihop med hur man beskriver olika behov. De hävdade dessutom detta för något år sedan, men motsades då av andra.

Folksam har dock påpekat en sak som är allmängiltig för det svenska pensionssystemet, nämligen att det byggs helt och hållet på en fungerande arbetslinje. Genom att jobba mer påverkar man sin egen pension. Genom att fler i det svenska samhället totalt sett jobbar underbygger man och stärker det svenska pensionssystemet.

Den som tar ned den svenska arbetslinjen och ser till att utanförskap och arbetslöshet växer kommer att se en sjunkande utveckling för framtida pensioner. Den som bedriver en konsekvent arbetslinje kommer att se pensionerna förstärkas.

Avregleringen av Apoteket

Anf. 58 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag undrar hur statsministern tycker att avregleringen av Apoteket och receptfria läkemedel har gått? Reglerna säger att läkemedel i livsmedelsbutikerna ska vara åtskilda. Ingen ska lockas att tro att det är vilken vara som helst, och det ska tydligt framgå att det är läkemedel. Äter man mer än 10 tabletter Alvedon under ett dygn tar levern riktigt mycket stryk, och äter man 20 är det livsfarligt.

I en av våra stora livsmedelshallar i centrala Stockholm störtexpone- ras Alvedon vid sidan av godis och andra lockvaror vid kassorna. Tycker statsministern att det är en bra följd av avregleringen?

Vidare brukar statsministern och jag ha en diskussion om svenskar anställda i EU-kommissionen. Hur går det? Blir det någon svensk på de högre nivåerna? Det borde vara intressant för regeringen att vi har en svensk på till exempel generaldirektörsnivå. Borde ni inte trycka på?

Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har en svensk som har blivit åtminstone biträdande chef för ett direktorat. Vi får återkomma och se om det finns fler positioner vi kan vinna. Det är klart att vi försöker driva på detta. Det gör alla regeringar i hela EU.

Vad gäller apoteken har vi lite skillnad i syn på det. Här finns de som tycker att gamla Apoteket var bra. Det fanns bara i en form och inte överallt. Minns jag rätt var även då Alvedon exponerat inne i apoteken i den meningen att man kunde se det.

Det är inte i och med avregleringen som idén med att man visar sina varor har kommit. Det gjorde man även på de gamla apoteken.

Det som vi tycker är fördelen om detta fullföljs och får fungera är att vi kommer att få möjligheter att köpa våra huvudvärkspiller eller andra saker både i fler apotek och i dagligvaruhandeln. Vi tror att det underlättar för människor. Vi tror i grunden att det är bra och välkommet. Jag beklagar att vänstersidan i Sveriges riksdag inte tycker det.

Höghastighetståg

Anf. 60 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Den senaste veckan har vi blivit påmind om transportsystemets sårbarhet. Jag vill jämföra med Frankrike. För 25 år sedan byggde man där höghastighetståg som bekvämt tar folk rätt till centrum av städerna. De här snabba och bekväma tågen har tagit över merparten av den uppgift det franska inrikesflyget hade tidigare. Många andra länder satsar också på höghastighetståg – Japan, Kina, USA, Spanien, Portugal och några länder till.

Jag undrar av vilken anledning inte Sverige ska haka på den utveckling av moderna och hållbara persontransporter för 2000-talet som många andra moderna länder satsar på.

Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det enkla skälet är att jag inte lovar allt till alla. Vi har presenterat infrastrukturinvesteringar för 482 miljarder fram till 2021. Vi har rivit ned de luftslott som De rödgröna lämnade efter sig. Nu hänger pengarna ihop med vad satsningarna kostar. Vi har inte funnit det utrymmet.

De som säger till mig att de har det utrymmet ska antingen peka på vad de i stället tar bort eller tillföra mycket stora budgetmedel till infrastrukturramarna för kommande år. Då ska vi föra en diskussion om huruvida det är rätt investering före ytterligare satsningar i kärnan av den svenska välfärden – vad vi vill göra i skolan och sjukvården. Det finns inga skattepengar som inte har en alternativ användning.

Eftersom det är Karin Svensson Smith som ställer frågan ska jag be-
rätta att det också finns en annan sak som vi inte är beredda att göra,
nämligen att lägga en kilometerskatt på tung trafik. I ett land som har
blivit rikt delvis på att bygga lastbilar tycker inte jag att man ska föra en
politik som syftar till att få väck lastbilarna. Jag är inte övertygad om att
de som jobbar på Scania och Volvo tycker att den rödgröna oppositionen
är på rätt väg där.

Förskrivningen av läkemedel

Anf. 62 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Ordination av läkemedel som inte sker på ett rationellt
sätt eller till och med på ett felaktigt sätt är ett stort samhällsproblem. Det
drabbar patientsäkerheten, hela sjukvården och faktiskt hela samhällse-
konomin.

Enligt mitt förmenande löses detta enbart genom en långsiktig nationell
satsning på att bättre utbilda förskrivarna och inte genom att i
efterhand korrigera felaktiga förskrivningar.

Traditionellt eller historiskt, kan vi säga, har socialministrar och soci-
alutskott misslyckats med att hantera frågan. Det beror delvis på att hög-
skoleministrar, utbildningsministrar och utbildningsutskott inte har
fångat upp bollen.

Min fråga till statsministern är om en alliansregering som har goda
vitsord om att bryta icke fungerande strukturer kanske kan lösa även den
här strukturella problematiken så att vi får till stånd ett överskridande
samarbete mellan utbildningsdepartement och socialdepartement. Så kan
vi lösa frågan långsiktigt och få en patientsäker förskrivning av läkeme-
del som också är rationell för samhällsekonomin.

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den svenska sjukvården har gott rykte. Många som får
ta del av den, framför allt akut, tycker att den håller hög kvalitet. De är
väldigt nöjda.

Vi uppfattar att det framför allt har funnits brister i tillgängligheten
och en del av patientsäkerheten. När det gäller tillgängligheten har vi
använt olika kömiljarder för att försöka korta den tid man behöver vänta.
Vi tror också att vårdvalssystemen i Sverige hjälper till att göra det.

Jag håller med Finn Bengtsson om att ytterligare en svår prövning är
detta med patientsäkerheten och det faktum att alldeles för många dör i
den svenska sjukvården till följd av felordningar och felgrepp som
görs.

Vi behöver jobba med en sorts nollvision, som vi har pratat om inom
trafiken, också här. Jag tror att det måste göras på flera olika sätt. Strävan
måste vara mot jämlik sjukvård med bättre patienträttigheter och bättre
uppföljning av de problem vi har.

Vi har inlett detta arbete, men jag håller med om att här finns mer att
göra. Det är viktigt att också se till att det finns resurser för detta till
kommande mandatperiod.

Anf. 64 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Inkomstklyftorna har ökat under senare år. Man kan se skillnaden mellan fattig och rik. Man kan se skillnaden mellan män och kvinnor. Man kan också se att klyftan har ökat mellan löntagare och pensionärer.

Detta är ett problem. Vi kan samtidigt se att allt fler söker socialbidrag – det som nu kallas för försörjningsstöd. Där är reglerna hårda. Man måste sälja allt man äger, och det blir ingen hög levnadsstandard.

Vi har också kunnat se att allt fler söker sig till kyrkan som sista instans. Där har man till och med ransonerat matpaketen på en del håll eftersom de inte räcker till alla. Det gäller till exempel fattiga kvinnliga pensionärer och ensamstående fattiga mammor.

Min fråga till regeringen är: Vad ska vi göra åt detta? Klyftorna och fattigdomen ökar. Man skulle till exempel kunna ha lite mindre skattesänkningar för de rikaste och lite större för de fattigaste. Vad säger regeringen?

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Strax innan jag tillträdde som statsminister 2006, herr talman, kom rapporter om att de rödgröna åren hade inneburit att de rika blev rikare och de fattiga blev fler i ett Sverige där klyftorna växte huvudsakligen beroende på att utanförskapet växte. Jag delar alltså inte riktigt uppfattningen om vad det var vi kom ifrån.

Man kan som vanligt diskutera statistik och siffror, men vi kan inte finna att vi under de här åren har haft växande inkomstklyftor på det sätt som här påstås. Det finns en kriseffekt av kortvarigt ökad arbetslöshet. Men i vår statistik visar vi fortsatt på att Sverige har de minsta inkomstskillnaderna i världen. Dessutom har vi kommit längre just när det gäller bland annat barnfattigdom och dem som är allra mest utsatta via de stora insatser som Sverige som välfärdsnation gör.

Det är klart att vi behöver göra mer. Att finna en pricksäker politik handlar ofta om att finna stöd via bra, fungerande välfärdsverksamheter, via psykiatri, via vägar till arbete och via olika välriktade stöd. Vi har bland annat nu föreslagit en höjning av flerbarnstilläggen. Jag säger inte att vi har funnit alla vägar, men jag delar inte synen i den beskrivning som Hillevi Larsson har givit.

Långtidsarbetslösheten bland unga

Anf. 66 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tänkte återvända till arbetslösheten och långtidsarbetslösheten bland de unga. Statsministern har här beskrivit att han har gjort så väldigt många bra saker. Han har gjort än det ena, än det andra.

Men det visar sig att det inte har hjälpt. Långtidsarbetslösheten bland de unga bara i Skövde har ökat med 400 procent det senaste året. Vi har 100 000 fler arbetslösa i dag än när ni tog över, och då kallade ni det för massarbetslöshet. Vi har 70 000 fler i utanförskap.

Trots att i stort sett alla länder har drabbats av kris är Sverige bland de länder som har den högsta ungdomsarbetslösheten i Europa. Så kan vi inte ha det. Vi måste göra saker som får effekt.

Ni har valt att sänka skatterna mest för dem som har det bäst. Vid varje tillfälle ni har sänkt skatten har det blivit högre arbetslöshet. Statsministern hänvisade till att forskare har olika uppfattningar. En del forskare säger att jobbskatteavdraget kommer att ge jobb på sikt. Men hittills har det inte gett ett enda nytt jobb. Vad ska ni göra i stället?

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Till att börja med är det nu flera som påpekar att det som gör att Sverige inte har fått en riktigt så hög stegring av arbetslösheten som vi först trodde är att vi har haft en aktiv krispolitik. Den har byggt på bland annat sociala ersättningar men också skattesänkningar som gör att vi nu har en inhemskt driven tillväxt. Den är driven av konsumtion och växande disponibelinkomster i svenska hushåll. Tillväxten är mindre än vad vi är vana vid sedan tidigare när det ofta har varit exportindustri och handel som har drivit den. Det har gjort att vi har större efterfrågan i svensk ekonomi än i många andra länder. Det gör att arbetslösheten inte riktigt tar den fart som vi först oroade oss för.

När det gäller de yngsta vill jag återigen påpeka att det som särpräglar Sverige är att vi har lägre långtidsarbetslöshet än många andra länder. Däremot har vi en hel del kortvarig ungdomsarbetslöshet. Det finns ganska tydliga underlag som pekar på detta.

Det finns naturligtvis alltid en risk att detta förstärks genom kriser och att man får problem. Det är därför jag säger att man måste föra en aktiv krispolitik, bygga ut utbildningssystem och ha omfattande omställningsstöd. Man ska inte införa ungdomsskatter som gör det dyrare att anställa personer under 26 år. Allt detta gör vi och vill fortsatt göra.

Sveriges arbete för mänskliga rättigheter

Anf. 68 HANS ROTHENBERG (m):

Herr talman! Många länder i världen fortsätter tyvärr att kränka mänskliga rättigheter. Globaliseringen ger möjligheter och ställer krav på hur vi i den fria världen uppträder i umgänget med dessa länder.

Ansvar vilar inte bara på de demokratiska ländernas regeringar utan väl så mycket på de företag som verkar i länder där fri- och rättigheter inte respekteras.

Min fråga är: Hur anser statsministern att Sverige genom frihandel, inte minst i samband med världsutställningen i Shanghai, ska kunna påverka andra länder att visa respekt för mänskliga rättigheter? Hur kan vi få dem att även visa socialt ansvar och på så vis stärka den demokratiska utvecklingen i dessa länder?

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vårt Sverige har blivit rikt på handel med andra. Hälften av vår bnp kommer från export, även om det just nu är lite annorlunda där det är mer en inhemsk konsumtion som driver tillväxten än vad vi har varit vana vid. Det gör att detta är viktiga frågor. Vi finns på plats snart

sagt över hela världen med våra välkända svenska varumärken Ikea och allt vad de heter. Hur de uppför sig och betar sig är naturligtvis ett sätt att föra en svensk syn och kod till dessa länder.

Eftersom Shanghai nämndes kan jag säga att vi har ett omfattande samarbete med Kina kring corporate social responsibility, alltså hur man arbetar med att tänka hållbart i företag och i företagskontakter mellan våra respektive länder. Det har funnits ett stort intresse för det i Kina där man försöker jobba just med detta och få in etiska aspekter och olika rättviseaspekter när det gäller hur man utformar arbetsmiljön. På det sättet hoppas jag att även Sverige som ett litet land ska kunna påverka andra länder att komma längre när det gäller dessa aspekter.

Arbetet för att minska klyftorna i samhället

Anf. 70 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Sverige dras isär, sade Hillevi Larsson nyss här. I boken *Jämlikhetsanden* har två engelska forskare visat att samhällen med små klyftor mellan människor gör att alla mår bättre, både de som har höga och de som har låga inkomster.

Men i stället för att minska klyftorna har statsministern valt att öka dem. Pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa betalar mer i skatt än löntagare. Avgiften till a-kassan har chockhöjts, och arbetslösa har fått sämre ersättning. Sjukskrivna har fått sänkt ersättning och kastas ut ur försäkringen efter ett bestämt datum, och allt fler tvingas söka socialbidrag för att överleva.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsministern: Vad tänker statsministern göra för att minska klyftorna så att våra barn får växa upp i ett jämlikt samhälle?

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag anser fortsatt att Sverige är ett mer jämlikt land och med mindre klyftor än snart sagt varje annat land i vår värld. Att påstå något annat tycker jag på något sätt vittnar om att man inte riktigt ser hur världens orättvisor ser ut.

Det är riktigt att vi för en konsekvent arbetslinje, och det är fullt möjligt att som väljare i höstens val rösta bort denna arbetslinje. Men då ska man veta att denna arbetslinje syftar till att inkludera människor som länge varit utanför arbetsmarknaden och som har mött passivitet i tidigare system. Nu aktiverar vi dem, och de får rehabiliteringsstöd. Förr ställde ingen några frågor till dem. Detta hjälper människor som har varit länge utanför arbetsmarknaden in i arbetslivet, kanske inte fullt ut, kanske inte på heltid och kanske inte alltid till de arbetsuppgifter som de hade förut. Men det sker dagligen och stundligen i vårt Sverige, detta trots att vi genomgår den värsta finanskris som världen sett under efterkrigstiden. Jag inser att det inte alltid kommer med i de frågor och de beskrivningar som ges av oppositionen. Men jag kan lova er att det spelar stor roll. Fråga människorna i Grekland, Spanien, Storbritannien, Frankrike och Tyskland om de har sett verkningarna av finanskrisen. Vi har sett dem i Sverige också, men vi har hållit emot på ett sätt som andra inte har orkat.

Anf. 72 TOMMY WAIDELICH (s):

Herr talman! I går på den sjunde dagen av vulkankrisen kallade statsministerns statssekreterare till krisberedskapsråd. Rådet verkade efteråt ganska nöjt med hur myndigheterna har skött sig.

Det är en ganska avspänd hållning om man jämför med till exempel den brittiska regeringen som snabbt har kallat in till extra regeringssammanträde, utsatt brittiska medborgare med örlogsfartyg och också krävt EU-stöd till flygbolag och till strandsatta EU-medborgare.

Samtidigt säger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att denna vulkankris riskerar att leda till att den svenska tillväxten bromsas upp och att norra Europas konkurrenskraft försvagas. Vi ser också av uttalanden från till exempel Ericsson att de kan komma att styra över produktion från Europa till Asien och Brasilien om krisen blir långvarig.

Då är min fråga till statsministern: Gör regeringen samma bedömning om denna kris blir långvarig, det vill säga att den är till men för svensk tillväxt, svenska jobb och vår konkurrenskraft? Gör den svenska regeringen en annan bedömning än den brittiska eftersom den brittiska är betydligt mer aktiv?

Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ju längre varje form av störning i ekonomin blir, desto större blir dess skadeverkan. Det är lite svårt att veta hur man styr över vulkaner och över askmoln som får konsekvenser av det slag som vi har sett. Det kanske också är regeringens fel.

Dock är det viktigt att påpeka en sak eftersom jag får denna typ av frågor ibland. Det finns ett ansvar hos resebolag när det gäller hur de ska ta hem människor som de har skickat ut på resor. Många av bolagen ägnar sig just nu åt att försöka komma ur detta ansvar. Vem blir de lyckligare av att se än en representant för skattebetalarna som säger att man tar hand om det? Då slipper alltså bolagen sitt ansvar. Då kommer någon – ofta nära ett val, har vi noterat – och säger: Vi tar det på skattebetalarnas nota. Det tänker inte jag göra.

Det är inte så att det varje gång som det är kris runt om i världen är dags för skattebetalarnas pengar att lyftas ut ur lärarrummen, att tas bort från operationssalarna i den svenska sjukvården för att få det att kortsiktigt framstå som att man är driven och handlingskraftig. Det kanske finns andra politiker som kommer med erbjudanden till väljarna i höst som har en annan syn på detta. Må det då bli så. Men jag tror att de låter sig luras. De kommer inte att försvara skattebetalarnas intressen.

Anf. 74 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund med statsministern avslutad. Vi tackar statsministern och deltagande ledamöter.

*Statsministerns
frågestund*

9 § (forts. från 7 §) Arbetsmiljö (forts. AU9)

Talmannen konstaterade att den kvarvarande anmälda talaren inte fanns närvarande i kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

10 § Tobaksfrågor

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2009/10:SoU17
Tobaksfrågor.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2009/10:206 Vissa fastighets- och stämpelskattefrågor

Motioner
med anledning av prop. 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen
av miljö kvalitetsnormer
2009/10:MJ10 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)
2009/10:MJ11 av Tina Ehn m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2009/10:185 Allmännyttiga kommunala bostads-
aktiebolag och reformerade hyressättningsregler
2009/10:C20 av Carina Moberg m.fl. (s)
2009/10:C21 av Egon Frid m.fl. (v)
2009/10:C22 av Jan Lindholm (mp)

med anledning av prop. 2009/10:193 Tillgängliga elektroniska kommu-
nikationer
2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp)

med anledning av prop. 2009/10:198 Några körkorts- och fordonsfrågor
2009/10:T7 av Peter Pedersen m.fl. (v, s, mp)

med anledning av prop. 2009/10:199 Nya villkor för stödet till dagspres-
sen
2009/10:K14 av Berit Andnor m.fl. (s, v, mp)

med anledning av skr. 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Euro-
peiska unionen under 2009
2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s)

Prot. 2009/10:108
22 april

med anledning av skr. 2009/10:197 Åtgärdsplanering för transports-
systemet 2010–2021
2009/10:T8 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp)

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 april

2009/10:728 Beskattning av pensionärer under 65 år

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:729 Beskattningen av pensionärer och löntagare

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:730 Anpassning av rutiner och dokument till den nya könsneutrala äktenskapslagstiftningen

av *Barbro Westerholm* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:733 Pension som uppskjuten lön

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 27 april.

13 § Kammaren åtskildes kl. 14.47.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.53 och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till finansutskottet	1
4 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	1
5 § Hänvisning av ärende till utskott	1
6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
7 § Arbetsmiljö.....	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU9	2
Anf. 1 SYLVIA LINDGREN (s)	2
Anf. 2 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	4
Anf. 3 ULF HOLM (mp).....	7
Anf. 4 SVEN YNGVE PERSSON (m)	9
Anf. 5 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	12
Anf. 6 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	13
Anf. 7 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	13
Anf. 8 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	14
Anf. 9 SYLVIA LINDGREN (s) replik	14
Anf. 10 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	14
Anf. 11 SYLVIA LINDGREN (s) replik	15
Anf. 12 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	15
Anf. 13 ULF HOLM (mp) replik	16
Anf. 14 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	16
Anf. 15 ULF HOLM (mp) replik	17
Anf. 16 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	17
Anf. 17 LENNART LEVI (c)	18
Anf. 18 SYLVIA LINDGREN (s) replik	21
Anf. 19 LENNART LEVI (c) replik	21
Anf. 20 SYLVIA LINDGREN (s) replik	21
Anf. 21 LENNART LEVI (c) replik	22
Anf. 22 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	23
Anf. 23 LENNART LEVI (c) replik	23
Anf. 24 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	24
Anf. 25 LENNART LEVI (c) replik	24
Anf. 26 ULF HOLM (mp) replik	25
Anf. 27 LENNART LEVI (c) replik	25
Anf. 28 ULF HOLM (mp) replik	26
Anf. 29 LENNART LEVI (c) replik	26
Anf. 30 HANS BACKMAN (fp)	27
(forts. 9 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
8 § Statsministerns frågestund	30
Anf. 31 TALMANNEN	30
<i>Följder av skattesänkningarna</i>	<i>30</i>

Anf. 32	MONA SAHLIN (s)	30
Anf. 33	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	31
Anf. 34	MONA SAHLIN (s)	31
Anf. 35	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	31
Anf. 36	MONA SAHLIN (s)	32
Anf. 37	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	32
<i>Förbifart Stockholm</i>		32
Anf. 38	MAGDALENA ANDERSSON (m)	32
Anf. 39	TALMANNEN	33
Anf. 40	MAGDALENA ANDERSSON (m)	33
Anf. 41	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	33
<i>Arbetsmöjligheterna för personer med funktionsnedsättning</i>		33
Anf. 42	ALICE ÅSTRÖM (v)	33
Anf. 43	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	34
Anf. 44	ALICE ÅSTRÖM (v)	34
Anf. 45	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	34
<i>Klimatomställning av trafiken</i>		35
Anf. 46	ANNIKA QARLSSON (c)	35
Anf. 47	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	35
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>		36
Anf. 48	MARIA WETTERSTRAND (mp)	36
Anf. 49	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	36
Anf. 50	MARIA WETTERSTRAND (mp)	37
Anf. 51	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
<i>Infrastrukturen</i>		37
Anf. 52	NINA LUNDSTRÖM (fp)	37
Anf. 53	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	38
<i>Forskning om arbetslöshetspolitiken</i>		38
Anf. 54	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	38
Anf. 55	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	38
<i>Pensionssystemet</i>		39
Anf. 56	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	39
Anf. 57	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	39
<i>Avregleringen av Apoteket</i>		39
Anf. 58	SUSANNE EBERSTEIN (s)	39
Anf. 59	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
<i>Höghastighetståg</i>		40
Anf. 60	KARIN SVENSSON SMITH (mp)	40
Anf. 61	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
<i>Förskrivningen av läkemedel</i>		41
Anf. 62	FINN BENGTTSSON (m)	41
Anf. 63	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	41
<i>Fattigdomen i Sverige</i>		42
Anf. 64	HILLEVI LARSSON (s)	42
Anf. 65	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	42
<i>Långtidsarbetslösheten bland unga</i>		42
Anf. 66	MONICA GREEN (s)	42
Anf. 67	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43

<i>Sveriges arbete för mänskliga rättigheter</i>	43
Anf. 68 HANS ROTHENBERG (m)	43
Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43
<i>Arbetet för att minska klyftorna i samhället</i>	44
Anf. 70 BIRGITTA ERIKSSON (s)	44
Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	44
<i>Ekonomiska följder av vulkanutbrottet på Island</i>	45
Anf. 72 TOMMY WAIDELICH (s)	45
Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	45
Anf. 74 TALMANNEN	45
9 § (forts. från 7 §) Arbetsmiljö (forts. AU9)	46
(Beslut skulle fattas den 28 april.)	46
10 § Tobaksfrågor	46
Socialutskottets betänkande 2009/10:SoU17	46
(Beslut skulle fattas den 28 april.)	46
11 § Bordläggning	46
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	47
13 § Kamraren åtskildes kl. 14.47.	47

